

Kustantaja. H. J. Kivessä, Oulussa.

Nuorten Kirjasto. I.

Tee työtä uskollisesti,
Jumala auttaa ihmeellisesti.

Kertomus nuorisolle. Kirjoitti Franz Hoffmann.

Nuorison kertomuksien pitää olla „oikein jännittäviä“. Sitäpä mutta nuoriso nouseva wiitsi lukeakaan kuin toisesta odottamattomasta tapauksesta toiseen kiirehtivää, wirkeää tarinaa. Hupaisinta on kuin kirjjan „sankari“ itse on nuori, niinkuin lukiakin, esim. joku köyhä, mutta kelpo poika, rehti ja reipas, jonka tielle nousee vastuksia ja waaroja, waan joista vastuksista hän — hyvästä läntöfkestään ja kunollisuudestaan palkinnoksi tietenkkin — ihmeellisesti ja arvaamatta selwiää, wieläpä nousee arwoontkin, rikkanteen ja kunniaan, itselleen iloksi ja luktalle mieliihywäksi.

(Katso viime sivu!)

**Tee työtä uskollisesti,
Jumala antaa ihmeellisesti.**

Kertomus nuorisolle.

Sirjoitti

Frans Hoffmann.

Saksan kielestä suomennos.

1898

Dulusja,
Dulun kubesja kirjapainosja, 1898.

Adelbert von Wildström.

Grään suuren pääkaupungin leveimmän, wilfaimman ja kauneimman kadun warrella oli muiten rakennusten rinnalla eräs komea linna, joka harvoin oli kiinnittämättä ohikulkevien huomiota. Marmorista rakennettu, jaloilla, solakoilla pylwäillä ja weistokuwilla koristettu, ijoilla suippokaariaakunoilla warustettu, muistutti se Kreikan ihania rakennuksia. Rifas ja upea kreivi von Wildström asui siinä perheineen, waimonsa ja poikansa Adelbertin kanssa.

Kreivi istui työhuoneessaan taitavasti weisteyn, siewillä koristuksilla kaunistetun mahonkipöydän ääressä ja tarkasteli tutkiwin silmin kassi isoa öljy-maalausta, jotka hänelle oli tarjottu ostettavaksi. Hän oli ne pöydälle asettanut sopivaan waloon ja hänen silmänsä tarkistuiwat wuoroin toiseen, wuoroin toiseen tauluun. Hän mutisi itseksseen tajuamattomia sanoja ja näytti epäwarmalta kummalleko taululle antaisi etujän.

Siinä vielä epäwöiwänä tuttiesjaan ja werratesjaan, kuului nopeita askeleita eteishuoneesta; owi

aufeni ja iloista laulua hyräillen astui nuori freivi Adelbert kamariniin.

„No, isä, näenpä teitä taas entisissä mieliharrastuksissanne!“ wirkkoi hän naurusuin. „Kuinka paljo rahaa aiottekaan vielä uhrata maalaufsiin! Minun täytyy tosiaankin otaksua, että kamarinne ja salinne ovat riittävästi kuwilla warustetut.“

Näin sanoen loi hän iwallisen katseen seiniin yltympäri, jotka olivat melkein peitetyt kaikellaisilla maalaufsilla komeine kultakehyksineen. Wanha freivi huomasi katseen ja harmistui.

„Rakas poika“, janoi hän, „näyt yhä vielä unohtawan, että rikkaitten ja mahtawien welwollisuus ei ole ainoastaan suojella taidetta, waan että se on luettava heille erityisekfi kunniaaksi, jos sen tekewät taiteellisella aistilla ja huolella. Mihinä taiteilia raukat joutuissiwatkaan kaiken neronsa kanssa, jolleiwät saisi tuoda henkensä luomia kaupaksi? Täytyy kannattaa taidetta, poikani.“

„Hyvä, hyvä, isä rakas“, wirkahti Adelbert, joka ei halunnut kuulla pitkää esitelmää maalaus- ja kuwanweistotaiteesta. „Se teitä tyydyttää ostaa maalaufsia, ja minun ei sowi tehdä muistutuksia mieliharrastuksistanne. Ostakaa yhä eteenkinkäsin semmoisia, onhan teillä waroja siihen. Mutta unhottaa en jaa asiatani: tässä owat opettajain ja professorein minulle antamat todistukset. Minua on tunnustettu warttuneekfi yliopistoon. Katsohan näitä.“

Jotenkin wälinpitämättömästi lykkäsi wanha freivi paperit syrjään.

„Jälestäpäin saatamme siitä enemmän puhua“, sanoi hän. „Luta minua nyt walikoimaan. Tämä taulut on tarjottu minulle ostettawaksi. Tämä tässä, Helena Trojan muureilla, on professori H:n maalaama, jonka tunnet. Tuo metsäpaikka tuossa on jotenkin tuntemattoman taiteilijan tekoa, hänen nimensä on Dawid Wald.“

„Waldko? Wald — niinkö, onko se maalajan nimi?“ kysyi Adelbert uteliaammin. „Omituisen juttuma! Kuka on tuo mies? Missä asuu hän?“

„Hän on lähin naapurimme“, jatkoi freiwi. „Tuo mies näkyy olewan vähissä varoissa. Hänen waimonsa toi minulle taulun. Huolet ja puute kuvasiivat hänen kaswoisjaan, minun käwi häntä sääli. Kuwa ei ole huonosti maalattu, se on tosi; mutta hinta, wiisikymmentä louisdoria, on kuitenkin kowin suuri.“

„Ja mitä tuo Helena taulu mahtaa maksaa?“ kysyi Adelbert.

„Kassijataa louisdoria; polkuhinta!“ huudahti freiwi. „Ajattele tosi, eräs professori H:n maalaama Helena ainoastaan kahdellasadalla louisdorilla. Kaunis taulu se on, se on warma.“

„Ja tuo toinen?“ kysyi Adelbert.

„Se täytyy minun tosiaankin takaisin antaa. En löydä todellakaan paikkaa sille.“

„Suuri kuin ei tuon metsämaiseman jokainoasta puusta paistaisi enemmän nevoa, kuin koko Helenasta ja mainion professorin kaifista tauluista yhteensä“, sanoi Adelbert hienolla iwalla.

„No niin, en saata sanoa, että aiwan wääräs-
jäkään olisit, poikani rakas“, vastasi kreivi; „mutta
muista tofi, miehellä ei ole kuulujaa nimeä, ei mai-
netta mitään! Minusta on todella häwyttöntä, että
hän pyytää wiisikymmentä louisdoria taulus-
taan. Jospa nyt ripustaisin taulun seinään
ja wieraani kyselisivät minulta: Kuka on tuon
maalannut? Mitä olette siitä maksanut? Pitäisi-
hän minun häwetä, mainitesjani silloin noin tunte-
mattoman taiteilian nimeä. Ulyäthän tuon?“

„Kyllä, rakas isä“, jatkoi Adelbert kylmästi.
„Mäen, että te ainoastaan nimiä eikä kuvia tawot-
telette ostamaan. Te kannatatte taidekykyä, kun se
on yleisesti tunnettu; maineettomien, tuntemattomien
kykyjen annatte riutua. Yhtä kaikki! Pyhdän teitä
ostamaan tuon metsämaiseman. Tehkää se rakkau-
desta minuun; alanpa mieltyä kuwiin, ja tuo erit-
tään on tullut minulle mieluisaksi. Isä kulta, osta-
kaa se!“

„No mielellä hyvällä sen teen, jos haluat sen
omaksesi“, sanoi kreivi. „Tuosja, wie se pois, lah-
joitan sen sinulle.“

„Kiitoksia, isä“, huuksi Adelbert wilkkaasti. „Kun-
minfin pitää teidän hywyntenne määrän täydelliseksi
tehdä ja tuolle köyhälle rouwalle, joka asuu wasta-
päättä meidän taloa, paikalla ostohinnan lähettää.
Warmaankin on hän rahan tarpeessa.“

Ja Adelbert meni, isänsä wastausta odotta-
matta, helisyttämään soitinkelloa. Muuan palvelia
tuli sisään. Kreivi antoi hänelle käteen wiisikym-

mentä Louisdoria ja käksi hänen wiedä rahat maalari Waldille.

„No nyt, poikani, mitenkä olet kokeesi kestänyt?“

Adelbert otti todistukset, jotka vielä huomauttomina pöydällä wenyiwät ja ojensi ne isälleen.

„Lufekaa itse“, pyysi hän.

Kreivi luki ja hymähti hywin ystävällisesti. „Niwan niin, kuin odotinkin“, puhui hän ystävällisesti päätään nyökkien ja poikaansa olalle taputtaen. „Opettajillesi olen maksanut siwoset summat ja eipä olisi kumma, jos olisit ollut muita tutkittawia etewämpi. Urwasin sen edeltäpäin.“

„Ja kuitenkin oli minua yksi etewämpi, joka minut woitti“, sanoi Adelbert.

„Mitä sanot, poikani!“ huusi kreivi ihmeisfään. „Eihän toki nuori kreivi Welden? Tahi parooni Linden! Tahi herra von Romstein?“

„Ei yksikään heistä“, wastasi Adelbert hymyjuin; „waan eräs tuntematon, köyhä, nuori ihminen, jolla ei ole rikkautta muuta kuin suunnaton ahkeruutensa ja wäsymätön kestämyytensä.“

„Mitä!“ huusi kreivi Wildström; „eihän toki joku alhaisjukuinen, joku rahwaanmies?“

„Suuri sellainen“, sanoi lemollisesti Adelbert. „Eräs waraton, rahaton nuorukainen, mutta hengen ja luonteen lahjoista rikas, mahdottoman rikas. Hänen nimensä on Wald, Georg Wald, isänsä on köyhä, mutta kywykäs maalaja. Tuo kuwa“, hän osotti metsämaijemaa, „on hänen taitawasta kädestä lähtöihin!“

„Ja tuota kuuaa houfuttelit finä minua öfta-
maan?“ puhkefi kummißaan kreivi Wildßtröm fano-
maan. „Tuota kuuaa, jota kilpailiafi, woittajaßi ifä
on maalannut? Oi, poikani, luulin finua korkearien-
toifeßi, kunnianhimoifeßi, ja näen nyt, että olet fii-
hen määrään fiivo ja heikko, ettet edes tunne ka-
teutta woittajaßi kohta — ja olet antanut woit-
ton alhaisfufuifelle, tuntemattomalle rahwaanmiehelle!
Sinä kunniaffaitten eßi-iffien jälkeläinen, pääkaupun-
gin mainioimman ja kalliimman opettajan kaffwatti!
Sitä en käßitä!“

„Kakas ifä, opettajat ja jalo fufuperä eiwät
tee wiifaakfi, jollei oppilas, ole ahfera ja lahjakas.
Paljon aikaa olen hufannut feuroihin ja huweihin,
pitipä niin tehdä teidän omasta tahdofßanne. Ne
hettek, jotka menetin tyhjiin huweihin, käytti tuo
nuori mies tietojenfa laajentamifeen, henkenßä kehittä-
mifeen. Elkää fentähden ihmetelkö, jos hän oli minua
etewämpi. Kuitenkin lupaan teille yliopiftoßfa forjata
mikä ennen on jäänyt tekemättä.“

„Mutta elä liiakfi rafita itßeäßi, poikani“, huo-
lehti kreivi Wildßtröm. „Elä unhota, että olet fufufi
wiime weßa, että kaikki toiwenei kohdiftuwat finuun.
Sillä lopulta, mihinkä hyödyttää finua laajat tiedot?
Olinpa tyhmä että kiwafßtuin. Anna alhaiselta kan-
faßta lähteneitten nousuffaitten ylßeillä. Oletßan rikas,
niin, poikani, kowafßti rikas. Tiedot owat finulle waan
miellyttävä, loiftawa forifte, jota et wälttämättä
tarwitße, kuten nuo köyhät raukat, jotka niillä kurjaa
oloanfa ylläpitävät. Elä waan rafita itßeäßi liialli-
ßella työllä, kuuletßo?“

Udelbert hymähti. „Mutta, isä rafas“, sanoi hän, „kuinka saatan tietoja hankkia, jollen ankaralla ahkeruudella tee työtä? Tahdotte, että tulisin mainioksi; se on ylpeytenne kuulla poikaanne kehuttavan opin ja tietoisuuden esikuvana, ja kuitenkkin salpaatte minulta tien, tuota juuresti haluttua määrää saavuttaakseni. Kuinka pitää minun ja kuinka saatan minä kaikki toiveenne täyttää?“

„Se on sinun asiaasi“, sanoi kreivi lyhyesti, puhetta keskeyttäen, kun ei kyennyt muulla lailla pulasta selvitä. „Olen wakuutettu siitä, että kääntynyt oikealle uralle minun mielihyväkseni. Kuitenkkin, mitä tieteen haaraa aiot ruweta tutkimaan?“

„En ole vielä päättänyt mihinkään päin“, wastasi Udelbert. „Riffautenne, isäni, wapauttaa minut tarpeellisuudesta ruweta koskaan erityistä tieteen alaa wiljelemään, ja ajattelen, että parasta on koetella ja fitten walita mieluisinta ja edullisinta.“

„Samaa mieltä minäkin!“ sanoi kreivi. „Milloin lähdet yliopistoon?“

„Jo huomenna, jos se on teille otollista“, kuului wastaus.

„Niin, tapahdukoon se ylihuomenna“, määräsi kreivi. „Huomenna tahdomme ensinnä wietätä pienen lähtöjuhlan ja kohta äidin kanssa jopia asiasta. Seuraa minua joutuum hänen luokse, poikani.“

Nopeasti edellä käyden meni kreivi läpi pitkän sarjan komeasti somistettuja huoneita ja kertoi waimolleen Udelbertin tuumat. Kreiwitar waati poikansa siirtämään lähtöpäivää tuonnemmaksi; mutta

Adelbert pysyi päätöksessään, ja heikko äiti peränsi, kun huomasi nuorukaisen päätöksen järkähtämättömäksi.

Päivä kului tarpeellisten tointen toimittamisessa, jotta huomispäivän lähtöjuhla ja nuoren kreivin läheinen matka aikaansaiivat.

Seuraavana iltana välkkyivät kreivillisen linnan salit loistavassa komeudessaan. Pääkaupungin ylhäiset liikkuvat niissä edes takaisin. Adelbert oli keskellä heitä. Hänen kättään puristettiin, surkuteltiin että hänestä piti luopua pitemmäksi ajaksi, hänelle tehtiin ylenmäärin lupauksia järkähtämättömästä rakkautesta, ja Adelbert mietti: „Ei ole näen mä vaikea asia, kun on rikkaat vanhemmat, päästä ihmisten ystävänyhteen.“

Pöydässä istuesssa paukkuiivat samppanjapullot, vanhat koreakylkiset pullot heruttivat anteliaasti tuoksuja nesteitään, ja lasten kilinässä, soiton pauhatesä, onnentoivotusten keskellä, joita esiintuottiin nuorelle, rikkaalle kreiville, viihtyi Adelbert erinomaisen hyvin, ja yö kului kuni filmänräpäys.

Seuraavana aamuna, hellät jäähyväiset sanottuaan vanhemmilleen, nousi hän kasvattajansa kanssa mukaviin, loistaviin matkawaunuihin, joitten owet olivat kreivillijellä waakunalla koristetut. Neljä rivaakaa postihewosta, joita iloisesti torweensa toittawa kyytimies pakotti nopeaan juoksuun, oli wäljaisä, ja waunut rämišivät katukivilyksellä. Ajaessaan huomasi hän toisella puolella katu erään kelmän, köyhästi waatetetun nuoren miehen, joka kulki

vaatimattomasti jalan tietään. Kreivi Adalbert tervehti ystävällisesti nuorukaista. Se oli hänen kilpailiansa, joka oli tutkinnoissa ensimmäisen palkinnon saanut.

II.

Georg Wald.

Samaan aikaan kuin Adalbert astui isänsä työhuoneeseen, avasi Georg Wald pienessä naapuritalossa vastapäätä oven vanhempainsa köyhään huoneeseen ja hiipi hiljaa sisään vuoteen viereen, joka anasti yhden osan huonetta. Hän kumartui vuoteen yli ja kuunteli.

„Isä nukkuu“, jupisi hän. „Lahdon odottaa kunnes hän herää.“

Ja hiljaa istui hän affunan ääreen ja katseli miettiväisenä ulos puutarhoihin, vihannoiviin puihin ja tuoksuviin kukkiin tuolla ulkona.

Georg oli kaunis nuorukainen. Korkea otsansa, jota tummankellertävät hiukset varjostivat, tummanfinijet silmänsä, solakka, korkea wartalonsa tekivät aina miellyttävän vaikutuksen. Mutta vaikka hän oli nuori, oli jo kalwawat huolet vieneet punat hänen poskiltaan ja nuorille kasvoilleen oli surunvoitto-

nen vakavuus ilmaunut. Lapsuudesta pitäen oli hän saanut puutteen kanssa taistella. Vanhempansa olivat köyhät. Isänsä, taitava taidemaalari, oli jo vuosikausia ollut vuoteen omana ja oli nyt niin huonona, että Georg odotti jo piankin kuoleman tulewan. Äitinsä, kelpo, hurstas nainen, teki työtä yötä päivää hanffiafensa tarpeellisimmat elintarpeet ja Georg auttoi häntä, käyttäen siihen ne harvat lomahetket, jotka hänelle jäi rasittavilta opinnoiltaan, antamalla yksityisopetusta. Näin oli tämä köyhä perhe kokenut aherrella aina nykyhetkeen asti, jolloin pojan piti mennä yliopistoon.

Ovi aukeni hiljaa ja Georg havahti mietelmistään. Hänen äitinsä astui köyhään suojaan. Warpain hiipi hän kelpo poikansa luo ja laski hellästi kätensä hänen olkapäilleen.

„Oletko kokeesj kestänyt, lapseni?“ kuisiasi hän.

„Ilon säde wälähti Georgin filmistä ja hän nyökähytti päätään myöntävästi. „Niin, äiti rafas, Jumala on minua auttanut. Sain parhaimman todistuksen.“

Taiwaallista isää kiittäen, nosti äiti kätensä ylös ja laski ne sinuten poikansa pään päälle. „Olet hywä, ahkera lapsi“, janoi hän. „Olet lohduituseni, tufeni tässä kurjuuden laakiossa! Jumala sinua sinuatkoon!“

„Georg!“ huusi eräs raukea ihmisääni.

Nuorukainen hypähti ylös ja tuli fairaan maalarin vuoteen ääreen. „Haluatteko jotakin, isäni?“ kysyi hän leppeästi: „Täällä olen.“ Hän tarttui ukon laihtuneeseen käteen ja puristi sitä hiljaa.

Waiwalla kääntyi sairaa vuoteessaan ja tar-
 fasti hetkisen Georgin kelmeitä, huolestuneita kas-
 woja. Wihdoin janoi hän: „Kuulin puhelusi äitisi
 kanssa. Taina paksamin lailla muodattivat janasi
 lohtua sieluuni, ja tunsin itseni onnelliseksi siitä, että
 wäsymätön uutteruutesi on palkittu parhaimmalla
 menestysfessellä. Lewollisempaa lähenee nyt kuole-
 maa, tietäessäni että sinusta, poikani, tulee äitisi
 turwa, johon hän saattaa turwautua wastaisina
 ahdistuksen päiwinä. Lue minulle todistukseksi, fil-
 mäni ovat himmeät, en saata omin neuwoin lukea.“

Georg pakotti kyyneleensä pyyhäntymään, jotta
 kuuma ja polttawina nousiwan hänelle silmiin. Wäri-
 jäwällä suulla otti hän paperit taskusta esille ja luki,
 alussa murtuneella äänellä, pian kuitenkin lewollis-
 semmin ja wakaammint niitä kiitoslauseita, joita opetta-
 jat oliwan hänelle runjain määrin antaneet. Wan-
 hemmat kuunteliwan jännitetyn mielin ja tarkkaa-
 waisina, kunnes Georg oli päättänyt ja paperinsa
 taas laski kokaan. Äiti syleili häntä vielä kerran,
 isä, lamautuneitten ja riutuneitten woimiensa takaa,
 puristi hänen kättään. Suloinen, ilonsekainen hur-
 maus waltasi heidät, niin että unhottiwat surkeat
 olonsa. Mutta kohtapa tuli taas painawa nyhyisyys
 puheeksi.

„Mitä nyt tulee tehdä?“ huokaili tusksissaan isä.
 „Kuinka saatan hankkia tarwittawat warat yliopisto-
 wuosien kalliita kustannuksia warten?“

Georg ummisti huulensa eikä rohjennut was-
 tata, sillä juuri tämä suru oli raskeana hänen syd-
 ämmellään. Äiti katsoi miettiiwäisesti eteensä, fil-

mät maahan luotuina. „Jumala on auttava“, sanoi hän. „Häneen luotan, häneen turvaan. Herra tietää, mikä meitä hyödyttää, ja hän johtaa meitä onneemme. Kuulkaa, mitä olen tehnyt.

„Aamulla varhain menin ylistamariin, rukoil-lakseni hiljaisuudessa ja hartaasti meidän kaikkien puolesta Jumalaa. Lankestin polwilleni ja loin täynnä luottamusta silmäni korkeutta kohti. Rukoilin sinun puolestasi, mies rakas, rukoilin Georgin puolesta. Rukoilin Jumalaa meitä kaitsemaan ja panin täynnä luottamusta kaikki huoleni hänen käsiinsä. Mainit-sin kaikki ne huolet, jotka meitä painavat, ja myös-fin huolen Georgin tulevaisuudesta. Pyyysin häntä kaventämään sydäntäni ja lohdutusta sieluuni wuo-dattamaan. Ja katsokaa, kun minä, rukoiltuani, lewollisempänä ja rohkaistuneena nousin ylös, koh-tasi silmäni maalausta, rakas mieheni, tuota metsä-maisemaa, joka jo niin monta vuotta on riippunut ylistamarin seinällä, ostajaa löytämättä. Se kiin-nitti huomioni; lähenin sitä ja puhdistin kuwan tomusta. Se ei ollut koskaan ennen ollut minusta niin kaunis kun sinä hetkenä, ja ikäänkuin Juma-lan kehotuksesta juolahti minulle ajatus mieleen wiedä se rikkaalle freiwi von Wildströmille tuonne wasta-päätä ja tarjota se hänelle kaupaksi. Rauwan miet-timättä otin sen naulalta alas, puhdistin puitteet oikein kauniiksi, kirkkailsi ja loistaviksi ja pujahdin, taulu waipan alla, tuota pikaa kadun poikki. Tultuani isoon, komeaan palatsiin, kävin hywin lewottomaksi ja raskaaksi mieleltäni, ja oli pa wähällä että olisin kääntynyt takaisin, freiwiä puhuttelematta. Mutta

luottamus Jumalaan, muistaessani sinua, Georg, antoi minulle uutta rohkeutta ja päättäväisenä nou-
 sin leweitä marmoriportaita ylös ylikertaan ja kolk-
 tin, joskin wapisevalla kädellä, ensimmäiselle eteen
 fattuvalle owelle. Se awattiin sijältäpäin ja kreivi
 itse seisoi kynnyksellä. Hänen ystäväallinen terveh-
 dyksensä, kohtelias käytöksensä rohkaisi minua kerras-
 saan ja kun hän pyysi minua sisään kamariinsa,
 lausuin pyyntöni ilman sanottavaa lewottomuutta.
 Kreivi otti minulta tauluni, asetti sen kalliille mahon-
 kipuupöydälle ja tarkasti sitä monta minuuttia hywin
 tarkkaawasti. Silmäni kiintyivät hänen kaswoihinsa,
 ikäänkuin olisin tahtonut arwata hänen sisimmät aja-
 tuksensa. Hän jupisi myöntywästi, pudisti päätään
 tuontuostakin, ja näytti olewan hywin mielistynyt
 kuwaan. „Kuka on sen maalannut?“ kysäsi hän
 minulta. „Waiwainen, fairas mieheni“, wastasin
 ujoesti ja toiwoin, että hän sanoisi minulle muuta-
 mia kiitoksen ja rohkaisun sanoja. Mutta hän tähys-
 teli minua waan kiireestä kantapäähän ja kääntyi
 taas kuwaan päin. Seisoin ikäänkuin hehkuwilla
 hiilikillä ja tunsin waltasuoneni tulijesti sykkiwän ja
 sydämmeni lewottomasti tykkiwän. „Mitä kuwa mak-
 saa?“ kysäsi hän minulta. En tiedä mistä sain roh-
 keutta waatia noin isoa summaa, mutta melkein tah-
 dottomana wastasin minä: „Wiisikymmentä Louis-
 doria.“ Kreivi katjoi kummissaan minuun ja roh-
 keuteni oli jo niin mäjennuksissa, että wapisin ja koko
 ruumiini wawahтели. Kreivi nätyi jääliwän minua
 ja hän sanoi aiwan säwyikästi: „No, hywä rouwa,
 se on suuri summa, mutta tahdon asiata mieltiä.

Tahdotteko jättää minulle taulun päivälliseen asti?" „Niwan mielelläni!" vastasin ja sanoin jäähyväiseni syvästi kumartaen. Kuinka taas kotia saavuin, tiedän toin tuskin. Päättäni huimasi ja sydämmeni sykki miltei kuultavasti. Wasta ylistamarisjamme toinuin entiselleni ja rauhoituin täydellisesti, olinhan jo luottamuksella rukoillut rakasta Jumalaa. Sen perästä tein kotitehtäväni, ompelin, kudoin ja istuin lopulta aivan hiljaa wiereesi, rakas mieheni. Päätin ensimmää olla teille asiasta mitään puhumatta, mutta koska juuri tässä niin tulevaisuudesta huolehdimme, en woinut enää pitää salaisuutta sydämmelläni. Warmaan, ihan warmaan kreivi pitää taulua omanaan ja meille paljo rahaa lähettää! Etkö niin luule?"

Sairas maalaaja pudisti synkästi hymyten päättään. „En toivo mitään sinun mielijohteistasi", sanoi hän. „Tuota metsämaisemaa olen jo warhemmin useat kerrat kaupitellet, enkä koskaan, en edes parin louisdorin ostajaa ole tawannut. Kuinka kreivi nyt sellaisen korkean summan maksaisi! Ei, ei, äitiseni, turha on toivosi."

„Mutta taulu on kuitenkin niin kaunis", sanoi äiti innoikkaasti. „Monta, monta maalausta olen nähnyt, jotka eivät puoleksikaan olleet näin onnistuneet ja kuitenkin niistä on maksettu paljoa suuremmat summat!"

„Niin, rakas waimo", vastasi sairaas katkeruudella, „niin, jos ansio aina palkittaisiin, silloin minäkin saattaisin toivosssa elää. Mutta - et tunne maailmaa. Ja kuitenkin, warmaan, kuwa on hyvä

— en ole koskaan parempaa maalannut. Jos tais-
was soisi suunnuksensa, jos se kreivin sydäntä ohjaisi
— kuinka onnellinen olisin, kuinka levollisena katsoi-
sin kuolemaa kasvoihin! Mutta ne ovat kaikki vaan
tyhjiä toiveita!”

Ja maalaaja waimeni ja kätki kalpeat, riutuneet
kaswonsa sairasmauteensa tynnyihin. Georg kääntyi
toivotonna pois päin, salataksensa tynneleitään, jotta
kuumina wierivät hänen poskilleen. Mutta äiti, jär-
kähtämättömässä luottamuksessa jumalalliseen kaitse-
mukseen, katsoi hiljaa korkeutta kohti ja sanoi: „Niin-
kuin Jumala ohjaa, niin on hyvä. Toivoni hänen
isälliseen apuunsa ei horju; hän on meitä auttawa!”

Ja tuskin oli hän viime sanat lausunut, niin
kolkutettiin owelle ja kultareunuksilla koristettu livree-
pukuinen palwelia tuli huoneesen.

„Terweisiä kreiwiltä“, sanoi hän, „ja tässä on
rahat herra Waldin taulusta!”

Zlohuuto kajahti onnellisen äidin suusta, ja
suopealla woittoriemulla katsoi hän miestään ja poi-
kaanja silmiin. Nämä eivät olleet uskoa korviaan
ja olivat hämmästyksestä aiwan ällistyneet, kun
palwelia laski kasan kultarahoja pöydälle ja sen pe-
räästä kohta poistui, aiwan iloisjaan kelpo ihmisten
onnesta.

Äiti hajotti kultakasan keskeltä ja kiiltävät rahat
tipahtelivat kalisten ja säihkyen walloiselle honka-
pöydälle, joka ei elinaikansa vielä koskaan ollut
sellaista rahan paljoutta nähnyt. Georg astui lähem-
mäksi ja loi riemullisen katseen isäänsä. Onnellinen

hymyily walaiji hänen kalpeita kasvojaan, ja itään-
kuin uuteen eloon elpynyt, kurotti hän waimolleen
laihtuneen kätensä: „Waimoni rakas!“ änytti hän,
„kuinka autuaaksi tunnen itseni, kuinka wapaana ja
lewollisena huoahtaa rintani!“

Urwaamattomasta onnesta hywillään laskeuji
waimo miehensä wuoteen wiereen ja itki. Rauwalle
aifaa hän ei ollut kuin huolta ja katterinta surua
tuntenut; nyt hän wuodatti kynneseitä puhtaimmasta
ihastuksesta. Nythän kaikki oli hyvä. Nyt saatti
Georg jatkaa lukujaan; nyt kyettiin sairaalle miehelle
hanffimaan monta pientä mukawuutta; nyt tulisi
hän warmaan pian, aiwan pian taas terveeksi, ja
alafuloisuuden pitkä yö haihtui sen iloauringon sä-
teistä, joka wirwoittawana ja autuaaksi tehden nousi
tuon huolestuneen, köyhän perheen taimaalle.

„Kiittäkäämme Jumalaa hänen armostaan!“
janoi äiti, kun ensimmäinen innostus onnellisesta
tapahtumasta oli hiljennyt. „Kiittäkäämme Isää,
joka kuuli rukoukseni ja awun lähetti, kun lyhytnä-
köinen, inhimillinen filmä ei enää toiwon kipinää
nähnyt. Kiittäkäämme häntä sydämmemme sy-
wydestä!“

Ja sairas maalaaja pani kätensä ristiin, Georg
laskeutui polwilleen wuoteen wiereen äitinsä rinnalle,
ja kaikki kolme loi filmänsä ylös korkeuteen sywim-
mässä kiitollisuudessa ja lauloivat maailmojen her-
ralle ylistyslaulun riemuitsewin sydämmiin. Ääne-
töinnä polwistuivat he, äänetöinnä rukoilivat he.
Mutta taimaallinen isä katsoi sywälle heidän sydäm-

miinsä ja kuuli ylistyslaulun, ja hänen säteilevä maailman filmänsä lepäsi ijällisenä ja rafkaana lastensa, hänen luomien kiitollisten olentojen ylitse.

III.

Maalajaan kuolema.

Kolme päivää sen perästä, kun tuo onnellinen kuwakauppa oli tapahtunut, lewitti jo murheen enkelit mustat siipensä onnetoman maalaaajaperheen yli. Oli yö. Ahdasta, köyhää huonetta waan heikosti walaisi roihuwan tuohuksen surullinen wälkkyinä. Raskaasti hengittäen makasi isä wuoteessaan, wieresjä polwistuiwat huolellinen waimo ja onneton Georg. He itkiwät katteraan, sillä eiwät salanneet toijiltaan, että pitkällinen eronhetki oli tullut. Maalajaan waloon pyrkiwä sielu taisteli woimakkaasti wapautuakseen ruumiillisesta, kuolewasta werhostaan. Sairaana riutunut käsi kostui lohduuttoman waimon kuumista kynnelistä. Wald mutisi hiljaa äänettömän rukouksen.

Äkkiä kääntyi hän rakkaitensa puoleen ja puhui ihmeellisen woimakkaalla äänellä: „Elkää itkekö, sillä minä olen näkewä Herran!“

Äiti ja poika wawahtiwat ja salasiwat kyyneleensä, jotta vielä yhä kostuttivat heidän kasvojaan. Huoneessa oli hywin rauhallista ja hiljaa. Polwistuneet huolisjaan kuunteliwat kuolewan wanhuksen hengen wetoja. Hän makasi siinä filmät ummessa, kalpeana, liikkumatonna. Ainoastaan rintansa hiljainen nousu ja lasku ilmaisi, että eläwä henki asui vielä ruumiillisessa fuoressaan. Hywinfin puoli tuntia makasi hän näin. Sitten loi hän filmänsä auki, katsoi rakkaalla filmäykfellä Georgiin ja janoi leppeästi: „Georg, elä jätä äitiäsi ja muista kuinka juuresti sinun kohtalosi häntä huolettaa.“

Georg kohotti filmät ja kädet taivasta kohti hiljaiseen lupaukseen. Hänen isänsä ymmärsi eleitten mykkää kieltä ja hymyili rauhoitettuna. Kääntyi waimonsa puoleen ja listi wiime woimillaan fuumeen polttamaa kättään.

„Kiitän sinua, Johanna“, janoi hän, puhtaimman rakkauden jäteen loistaessa hänen filmistään; „kiitän sinua uskollisuudestasi, huolenpidostasi, uhrauwaisesta, loppumattomasta hywynydestäsi. Olit minulle aina hellä puoliso ja Jumala on sinua siitä palkitsewa. Glä itte minun tähteni ja pidä huolet kaukana sielustasi. Muistele minua siinä autuaallisessa toiwossa, että kerran tapaamme toinen toisemme siellä, jossa ei koskaan erota enää. Jumala sinua siunatkoon, siinä hywä, rakastettu, kelpo waimo.“

Bonnistuksistaan uuwukfissa ummisti hän filmänsä uudelleen ja rukoili hiljaa. Muutama minuutti kului. Wiime kerran loi hän katseensa ylös

ja huusi kowalla äänellä: „Herra, sinä olet huutanut, minä tulen.“ Sitten murtui hänen filmänsä, ja hän oli kuollut.

Tuskan huuto pääsi orwofsi jääneiden suusta, ja puistuttavasti itkien waipui äiti mielenliikutuksesta napisevan Georgin syliin. Rauwan syleilivät he toisiaan ja saivatkin runjaisista kyyneleistä surulleen liewitystä. Lempeällä pakolla wei Georg wihdoin äitinsä istumaan ja pyysi häntä hetken lepoa nauttimaan. Hän lohdutti häntä lempein, hellin sanoin, pyyhki kyyneleet hänen filmistään eikä jättänyt häntä, ennenkuin äiti oli wäsyneet filmänsä lewolliseen uneen ummistanut. Sitten meni hän huoneeseen tafaisin, istuutui autuaallisen ijänsä hengettömän ruumiin wiereen, eikä enää pidättänyt tuskan tunteitaan, jotka oliwat hänen rintaansa särkeä. Jän yli kallistuneena, itki ja walitti hän hiljaa ja rukoili Jumalalta lohdutusta ja apua siinä kowassa surussa, joka oli häntä ja äitiä kohdannut.

IV.

Georg napisee.

Ujeita wiikkoja kului. Jän kuolewat jäännökset oliwat jo aikoja sitten maahan kätkeynt, ja jälleen jääneiden äänekäs huoli oli muuttunut hiljaiseksi, nöyräksi surumielisyhdeksi, rauhalliseksi, hurs-

kaaksi murheeksi. He saattoivat jälleen ajatella vastaisuutta ja miten tästä puoleen oli meneteltävä.

Georg istui eräänä aamuna alafuloisena pöydän ääressä, miettiväinen pää kätten varassa, ja katseli pienistä affanaruuduista awaraan maailmaan. Kaikki sykähti, kaikki eli, kaikki kukoisti. Linnut lauloivat oksilla, perhoset liitelivät kufasta kufkaan, mutta Georg ei huomannut luonnon wireää tointa; hän ei tarkastellut lintusia, perhosia, kuoriaisia, kukkasia ja niiden kukoistusta, hän ajatteli koftaloansa ja tuijotti tyhjin silmin finiseen awaruuteen. Moni tuskallinen huokaus pääsi hänen huuliltaan, ja wähä wäliä pudisti hän hywin surullisena ja alafuloisena murheellista päätään. Äiti, joka oli hiljaa astunut sisään, herätti hänet mielmistään ja lasi hiljaa kätensä hänen olalleen.

„Oletko alafuloinen, Georg rakas?“ kysyi hän äidin sydämmellijellä hellyydellä.

„Olen yhtäikaa mureisjani ja juutuksijani, äiti“, vastasi nuorukainen. „Ajattelin juuri sitä, kuinka ihmeellisesti onnen lahjat on ihmisten kesken jaettu. Kurjat, typeränsenkaiset ihmiset, jotka ovat tunnottomat ja tyhjät yhtäikaa, häijyt miehet, joutawat naiset, kewytnieliset nuorukaiset elävät ylellisesti rikkauksessa, mutta parhaimmat ja jaloimmat häättywät taistelemaan köyhyyden, puutteen ja nöyrytymisen kanssa. Luokaa silmäys rikkaitten palatseihin! Kuinka harwoin nuo äweriäät ansaitsewatkaan noita Jumalan lahjoja, kuinka harwoin käyttävät he niitä Jumalalle otollisiin tarkoituksiin! Rikas aina waan rientää nautinnosta nautintoon, huveista huveihin!

Useasti hän filmänväpänkjesä tuhlaa hyödyttömästi tuhansia markkoja, jotka kenties olisivat saattaneet onnellisiksi tehdä kymmenen perhettä kaikeksi iäksi. Hän työntää nöyrää, apua pyytävää köyhää luotaan, hän nauraa kurjuutta, pilkkaa niitten ponnistuksia ja taisteluja, jotka, vaikka ovat syntyneet suuremmissa köyhyydessä ja warattomuudessa, korkeammalle pyrkivät. Sano minulle, äiti, mitä hyvää rikas on tehnyt saadakseen seijoa niin korkealla yli ihmiskunnan joukon? Onko Jumala antanut hänelle onnelahjoja, jotta hän työdyttäisi himojaan, tahti antoiko hän ne hänelle sitä warten, että hän puolestaan jafelisi siunaustaan niille, joilta niitä puuttuu?

„Ja luokaa sitten filmäys köyhien majoihin. Katsokaa heidän kurjuuttaan, heidän turhia ponnistuksiaan, kohotakseen kurjasta, surkuteltavasta tilastaan. Katsokaa, kuinka nerokkaat jortuwaat, kuinka kwywyykkäämmät nääntywät, kuinka jaloimmat, ylewimmät menehtywät, ainoastaan siitä syystä, että heiltä puuttuu tuo kuollut, kurja metalli, minkä toinen ihminen toisen wahingoksi maan kwywydestä kawiwa. Minkätähden ei taiwas suo kwywyttään niille, jotka sen ansaitjewat, minkätähden aina waan sellaisille, jotka eiwät arwaa, eiwät osaa sitä oikein kwyttää? Sanokaa minulle tuo, äiti.“

Äiti parka katsoa tuijotti kummisjaan poikaansa ja hiljainen surun ilme synkistytti hänen otsaansa.

„Herjaat Jumalaa, Georg“, sanoi hän, tarttuen hänen käteensä, jota kiiwaasti puristi. „Kuinka minua huolestutat janoillasi! Puhu, kuinka tuli sydämmeesi tuo polttawa katkeruus, joka niin kiiwaaisja,

niin pahoissa mietteissä ilmenee. Sinua on kohdannut jotakin tuskaalista! En tunne sinua enää! Siinä, joka olet muutoin niin sävyssä, niin lempeä, niin tyytyvä Jumalan viisaaseen sallimukseen, sinä, Georg, parhaat lähimmäisiäsi ja napijet Jumalan tutkimatonta viisautta vastaan? Oi, rakas poikani, tunnusta erehdyksesi, kadu sitä ja rukoile Jumalaa, että hän epäilyksesi hänen hyvyhteensä ja vanhurskauteensa anteeksi antaisi!”

Georg käänsi kasvojensa pois päin ja tuijotti alafuloisesti eteensä. Äiti näki kyllä liiankin hywin, että häntä ehkä joku raskas suru mahtoi painaa, eikä rauhoittunut, ennenkuin hän hänelle koko sydämensä oli avannut. Hellällä osanotolla kuunteli äiti poikansa puhetta.

„Äiti“, sanoi nuorukainen, „tiedät, mikä vähäinen summa rahoistamme on enää jälellä, maksettuamme kaikki laskut ja maksut, jotka isän pitkällinen sairaus ja kuolema sai aikaan. Se ei riitä, ei edes puoleksi, lukuvuoteni menoja korvaamaan, ja nyt, seisoesfani yliopiston kynnyksellä, kun viisauden owet minulle awautuvat, joiden perille pääsemiseksi olen pitkät wuodet waiwalla ponnistellut ja taistellut, — nyt tie minulta salwataan puutteen, köyhyyden tafia, ja kaikki waiwannäköni on ollut turhaa. Menin koulun rehtorin puheelle, näytin hänelle todistukseni, selitin hänelle ahdistetun ja huolellisen tilani, pyysin häneltä vähäistä apua, stipendiota, jatkaakseni lufujani, enkä saawuttanut muuta, kuin kylmän kiellon. Kaikki stipendiot owat jo jaetut, sanoi hän. Koska et woi omilla waroillasi lukea, niin saatathan

fernaammin käsityötä tahi muutoin jotakin ammattia oppia. Lufewia on muuten liiankin paljon, ja waltio ei lopulta jaata pitää huolta kaikista yliopistoon pyrkivistä. Turhaan huomautin hymistä todistuksista, joitten nojalla minulle kyllä olisi sopinut apua antaa. — Niitä tuskin katseltiinkaan, ja ilman lohdutusta, ilman toivoa piti minun palata kotiin. Glä jen wuoksi tuon enempiä kummeksu, äiti rakas, jos luon wertaillewan filmäyksen rikkauden sulouteen ja köyhyyden kurjaan tilaan, ja joskin sellaisesta wertauksesta karwaaksi tuleekin mieleni. Mitä minun nyt on yrittäminen? Mitä tehdä? Mitä toimia? Uudestaan ja yhä uudestaan tulewat nuo kysymykset eteeni ja turhaan koen minä tuumia ja miettiä niille wastausta."

"Usko sinä tieji ja sydämmesi huolet uskollisen Isän huomaan, joka koko maanpiirin ohjaa", wastasi lauhkeasti äiti, huolellisen poikansa lohduttomaan kertomuksean. "Jumala osaa auttaa, kun heikko ihmisydän ei enää mitään keinoa näe. Jos se on hänen tahtonsa, on hän toiveesi täyttävä; jollei, niin elä walita ja anna itseji luottamuksella hänen armolliseen johtoonsa. Runnon, rehellinen käsityöläinen on Jumalan silmissä jaman arwoinen kuin oppinein wiisas, ja sinä et tule hiuskarwaakaan huomomaksi, jos kynän asemesta höylää tahi wasaraa käntät. Ole rauhasja, rakas Georg, ja suo minulle pari päivää mietintö-aikaa. Kenties löydän keinot ja neuwot toiveittesi täyttämiseksi, huolimatta kaikista esteistä, ja, jollen niitä löydä, niin koetan kum-

minfin koko rakkauteni tarmolla saada sinua tyytymään osaasi."

Hän puhui vielä kauvan ja paljon ja osasi pian poikansa synkistynyttä ottaa firkaistaa ja hänen mieltänsä iloisemmaksi saattaa. Ystävällisesti nousi hän ylös, ojensi äidilleen kättään ja sanoi liikutettuna: „Jota Jumala rakastaa, jille antaa hän hellän, ymmärtäväisen, hurstkaan äidin. En koskaan tahdo häntä vastaan napista!“

Hän haki keppinsä ja hattunsa ja meni ulos, täydellisesti viihdyttääkseen mieltänsä myrskyt. Erään metsän siimekkäässä varjosja kulki hän ja mietti rikkautta ja köyhyyttä. Hän unohti pian surulliset ajatuksensa, jotka painoivat hänen mieltään, ja kuunteli pian mielihyvällä satatielen hellyntää ja mustarastaan huiluntapaisia ääniä; häntä huwitti nähdä keweästi liiteleviä perhosia, jotka jalokivien lailla ilmaassa leijailivat, arkoja metsäauriita, jotka tien poikki loikkivat, komeaa hirveä, joka pensaikosta ylösinäistä waeltajaa katseli. Taiwas kohosi niin sinisenä hänen päänsä yli, aurinko loisti niin kultaisena ja loi niin ihania walon heijastuksia korkearunkoisten puitten wiheriöitten lehvien lomitse, ilma lehahti hyviä höysteitä ja tuoksua; — Georg tunsi mieltänsä ihmeellisesti rauhoittuneeksi, ei koskaan vielä ollut Jumalan suuruus ja pyhyys niin elävästi hänen sielunsa täyttänyt, kun juuri nyt, jolloin luonnon ihmeellinen kauneus lie Wittävänän ja sielunsa parantawana häntä ympäröi. Kaikki katkeruus katosi hänen sielustaan, ja täynnä luottamusta katsoi hän taas salaperäistä tulevaisuutta kohti. Wasta kun

ilta oli tulossa, ja aurinko loi winoja säteitään puit-
ten ofien ja lehwien lomitse, kun warjot kaswoivat
jättiläismuotoisiksi, wasta silloin ohjasi Georg aske-
leensa hiljaista kotiaan kohti.

V.

Upu hädässä.

Yltähämärässä kun Georg jälleen tuli kotia ja
ennenkuin tuwassa oli lamppua sytetty, huusi hän
raitilla, iloisella äänellä äitiä.

Rouwa Wald, joka istui affunakomeron pii-
lossa, tuli esiin ja sulki poikansa syliinsä.

„Onpa hupaista, että taas olet koteutunut“, sa-
noi hän. „Minulla on hyvä uutinen kerrottavana
sinulle.“

„Ja minulla samoin sinulle, äiti“, huusi Georg.

„No, sehän on oivallista“, sanoi äiti. „Waan
malta, sytytän ensin lampun, niin jutellaan sitte.“

Hän wiritti tulta, asetti lampun kuntoon, pani
sen pöydälle ja istuutui Georgin wiereen.

„No“, sanoi äiti. „Nyt saatamme rauhasa
puhua; kerro.“

„Niin, äitijeni“, alotti Georg, „olen miettinyt
kävelymatkallani, kuinka kaikellaisista esteistä huoli-

matta jaatan tarkoitukseni perille päästä ja lähteä yliopistoon, sinulle kuitenkään waiwaksi jäämättä. Hewosta en kaipaa, menen sinne jalkasiin, wuokraan ylistkammarin asunnokseni ja ryhdyn opetuksella ansaitsemaan ruokani ja elantoni. Sata taalaria on meillä vielä jälellä. Kahdeksankymmentä taalaria pidät sinä waralle, minä otan kaksikymmentä mukaan. Ne riittävät toimeentulooni. Joskin waiwalla tulen aikaan, jollei paremmin käy, en siitä sen enempää huoli. Nauttiesjani leipäpalaani ja juodesjani wettä lasistani, höyştän laihaa ruokaa henkimmäällä rawinnolla ja aterioidesjani ryhdyn wanhan runokuninkaan Homeeron ihaniin runoihin käski. Siinä unhotan kaikki puutteet ja jaatan hywinin luulotella itseäni nauttiwani nektaria ja ambroosiaa. Oli miten oli, päätökseni olen tehnyt ja olen sen täyttävä; saattepa nähdä, paremmin on käyvä kuin luulettekaan. Ainoa huoleni on juru teidän tähtenne."

„Di, elä pelkää minun tähteni, rakas poika“, wastasi rouwa Wald hywillään. „Niin kauan kun Jumala minulle terweyttä suopi, ei minulta tarpeellisinta puutu. Osaan kutoa sukkaa ja neuloa, eikä minulta ole koskaan työtä puuttunut. Mutta kuule nyt; minun uutiseni owat kuitenkin paremmat kuin sinun, ja olet siitä hywilläsi yhtä hywin kuin minä.

„Tuskin olit sinä lähtenyt, kuin owitiuku soi, ja muuan kookas ja komea herrasmies, kirjawa tähdistönauha napinläwesiä, tuli sisään. Tuskin hänet paikalla. Se oli salaneuwos Wedel näet, jonka rouwalle ja tyttäreille jo olen paljon ompeluksia wal-

mistellut. Ymmärräthän, etten wähin kummastellut tuota ylhäistä käyntiä, ja että käwin hywin uteliaakfi. Herra salaneumos terwehti minua, katseli wähän hämillään ympärilleen ja kysyi wihdoin asuiko täällä maalaaja Wald. Hänen kysymyksensä nosti khyneleet filmiini, ja tuskin jäi minulle riittävästi mielenrauhaa kertoakseni hänelle ijän fuolemast. Tuo arwoja herra kuunteli minua hywin tarkkaawasti ja myötätuntoisesti, eikä lainkaan huolinut salata silminnähtävää mielenfuohuaan. Rohkaisin itseni ja sain luottamusta häneen. Kun hänelle olin kaikki fertonut, pudisti hän hitaasti päätään ja jäi wähäkki aikaa miettiwäiseksi ja hiljaa. Hän näytti minua jo aiwan unohtuneen ja mutisi puoliääneen: „Sumalani, kuinka ihmeelliset owat jallimuksefi! Juuri nyt, kun onnellisempi aika hänelle olisi koittanut, fuoli hän pois, ja woittamat laakerinsa muuttuivat sypresiksi.“ Ja jälleen minuun päin kääntyen fertoi hän minulle, että ijän taulua, tuota metsämaisemaa, oli hywin kauniina pidetty, wieläpä että yksin kuningas, siitä kuultuaan ja sen nähtyään, oli käskettänyt hänet luokseen, uskoaksen ijälle erään tärkeän maalaustyön. „Tulenpa liian myöhään“, lisäsi hän siihen, „walmistamaan funnon taiteilijalle wähäistä iloa, mutta kenties saatan jossakin muussa asiassa olla teille awukfi.“ Hän janoi nuo sanat niin koheteliaasti ja ystäwällisesti, että empimättä puhuin hänelle huoleni sinusta. Näytin hänelle todistuksefi, ferroin hänelle turhasta käynnistäfi rehtorin puheella. Oi, Georg, olisitpa nähnyt kuinka tyytywäisenä hän nyökähytti päätään luettuaan todistuksefi!

— „Täällä pitää ja täytyy jotakin tehdä“, sanoi hän. „Olkaa aivan huolehti ja luottakaa minuun. Suomenna jo saatte tietoja.“ Hän ei välittänyt kiitoksestani, heitti todistukseksi siihen ja hyvästeli. Puoli tuntia sen jälkeen tuli eräs palvelija, antoi minulle pienen käärön ja — luehan itse.”

Rouva Wald pani muutamia paperia pöydälle, ja Georg, niitä hätäisesti silmäiltyään, luki ihastukseensa, että hänelle suotiin viisikymmentä taalaria vuotuista apurahaa. Itkähyllyään hypähti hän ylös ja kawahti äidin laulaan.

„Niin, sellaisella apurahalla saattaa opintojaan aloittaa!“ huudahti hän. „Nyt on hätä kaukana ja elän kerrassaan herroiksi! Äiti, uskonpa, että Jumalan siunaus lepää näkyväisesti pääsi ylitse. Mina, kun hätä on ylimmillään, antaa taivas sinulle keinot sen häätämiseksi.“

„Pysy hursteana, ahferana ja rehellisenä, Georg“, vastasi rouva Wald, „silloin on Jumalan apu sinua aina lähellä olewa.“

Döhön asti juttelivat äiti ja poika ja iloitsivat odottamattomasta, runsaasta avusta.

VI.

Pastori Friedrich.

Namuhämärässä kulki rivakkain askelin eräs nuori mies pääkaupungin portista ja suuntafi kulfunsa kymmenen penintulman päässä olewaan yliopistokaupunkiin. Kaitis tuuli puhalti häntä vastaan ja punafi hänen yönwalwonnasta ja liifaluwista kalpeaksi käyneitä poskiaa. Silmäripsensä olivat wielä kosteat wuodatetuista kynnelistä, joita ero raffaasta äidistä oli pufertunut. Tunnehemehan jo tuon nuorukaisen; se oli Georg Wald.

Keweä reppu selässä, tufewa tammisaawa kädessä, kiiruhti hän määräpaiffaansa kohti. Gräälle kuffulalle, josta synnyinkaupunkinsa eteni hänen allensa koko laajuudessaan, jäi hän seisomaan ja loi filmänsä edessään laajenewien huonekatokkien yli.

„Jää hywästi, äiti! kuiskafi hän hiljaa. „Kohta fai taas tapaamme toijemme!“

Wielä loi hän filmäyksen nousewan auringon hehkussa wälkkywän kaupungin yli, sitten kääntyi hän reippaasti ja kiirehti edemmäksi, pyyhkien kyyneleen filmänurkasta. Nousewa aurinko, leiwon iloinen laulu, ihanat maisemat, jotka waihtelewina lewiwät hänen eteensä, ilahuttiwat pian hänen mieltään. Wapaana liiti katseensa yltympäri, ja salatun tulewaisuuden suloiiset kuwat pitiwät mielikuwituksen wireillä. Kun ilta läheni, oli hän jo lähes seitse-

män penifulmaa kävellyt ja läheni pientä kylää, jonka punaiset huonekatot rauhallisina ja puoleensa vetävinä puutarhojen ja pensastojen lomitse pilkistivät.

„Tuolla tahdon olla yöttä“, puhui hän itseksensä, hymyilevänä ja mieltyneenä kylää tarkastaen. „Siellä olen yöttä. Kenties löytyy joku jääliwä sielu, joka korjaa minut, antaa ruokaa ja majaa Jumalan ja rakkaan Wapahtajan nimen tähden.

Ja pirteämmin askelin kiiruhti hän yhä eteenpäin. Äkkiä näkywiin ulonewa metsikkö otti hänet warjosaan suojaansa. Metsän wiileys ja raittius, puitten hiljainen kohina, pikkuluontosten wiserrykset, jotka iloifina hyppelivät oksalta oksalle, wieläpä erinäiset auringon säteet, jotka wälkkyen tien poikki loistiwat, waiwuttiwat häntä miellyttävään uinailutunnelmaan. Ja näin tässä mielentilassa kulkiesaan ei hän pitänyt waaria tiestä ja monista kapeista poluista, jotka risteilivät joka juunnalle metsikköön, ja, ennenkuin hairauksensa huomasi, oli hän efsynyt suoralta kylään wiewältä tieltä ja eteni siitä yhä loitomma, kun olisi päin wastoin pitänyt lähettä sitä. Eräs sywälle painunut puun oksa repi häneltä keweän myshyn päästä ja herätti hänet uinailusta, niin että hän katsoi ylös.

„Kas, mihinkä olen joutunut!“ huudahti hän hieinan harmistuneena älyttömyydestään. „Suulenpa, ettei pikkuluontostani ole enää rahtuakaan näkywisjää.“

Hän katsoi ympärilleen ja kapusi muutamaan puuhun; hänen silmänsä eivät huomanneet muuta, kuin loppumattoman, wiheriän lehtipeitteen, ja siellä

täällä jonkun ikiwanhan metsjäwanhuksen yfjinäisen latwan, joka nuorempien toweriensa rinnalla korkealle kohosi.

Päätään pudistaen laskeusi Georg taas alas puusta ja sanoi puoliääneen: „Ei minulla ole nyt muu neuwona, kuin hakea yöfiani pehmeällä sammalwuoteella jonkun wanhan tammi- tahi pyöfkipuun humisewien lehwien ja oksien alla. Wäsfynyt olen, tieltä olen efsynyt, aurinko on jo mennyt mailleen, puolen tunnin perästä on jo yö ehtinyt — haen täältä jostain miellyttävän paikan.“

Seti katfeli hän ympärilleen ja huomasi erään suunnattoman suuren plataanipuun, jonka laajalle lewinneet, lehtewät ja isot oksat suojaawan katoksen muodostiwat. Hän läheni sitä, löysi sen warjosja pehmeää sammalta, lyhyttä, tiheää ja hienoa ruohoa, ja heittäytyi miettimättä alas rungon juureen. Reppunsa pani hän päänalukseksi, peittoa hän ei fairannut tuosja lauhassa ilmassa, joka hyviä lemuja täynnä ja lämpöisenä hiljaa humisutti lehwia.

„Saakobin päänalus, kun hän näki unta tifa-puista, oli kuitenkin lowempi kuin minun“, sanoi hän puoliääneen. „Jos patriarkka saattoi nukkua nurmikiwellä, niin saatan minäkin filmäni ummistaa reppuni päällä, jollei rakas Jumala minulle niin autuaita unia lähetäkään, kuin hurfskaalle suosifilleen.“

Ja yhä kuunnellen lintujen laulua ja entisiin unelmiinsa waipuen, oli hän pian unohtanut pienen kylän ja harhaan menonsa

Mutta arvaamatta kuului reippaita askeleita, jotka sai häntä hereille. Hän kohoisi sammalvuoteellaan, katseli ympärilleen, ja tuijotti hämärään, joka nyt yhä synkempänä ja varjokampana metsää werhoi, josta mustiin puettu mies suoraan hänen leposijaansa läheni. Hän kawahti seisolleen ja odotti wierasta. Tämä huomasi hänet, pysähtyi hänen wiereensä ja katsoi häntä hymysuin.

„Miot wiettää yösi taimaasalla?“ kysyi hän Georgilta.

„En oikeastaan aikonut“, wastasi Georg nauhahtuen, kuten uusi ystävänsä, „mutta minun täytyy. Sattumoilta olen tähän metsään joutunut, ja turhaan olen katsellut ja taimaalle pyrkiwiin puihin kawnnut, löytääkseni tämän metsän synkästä perukasta wiewän polun.“

„Ja mikä on oikeastaan matkasi määrä?“ kysyi wieras.

„Lähinnä eräs ystävällisen näköinen pieni kylä, joka hywin herttaisena ja wiehättävänä hedelmäpuitten ja tarhojen lomitse piiloutui. Siellä aioin yönä wiettää ja aamulla warhain taas matkasauwaani tarttua, saapuakseni H:n yliopistokaupunkiin; sillä tämä on matkani viime määrä.“

„Olet siis ylioppilas?“ kysyi wieras. „En wieslä“, kuului wastaus, „mutta siksi tulemaijillani.“

„No sitten, käy minun seuraani“, pyysi wieras. „Olen sen pikku kylän sielunpaimen, joka näytti sinusta niin miellyttävältä, ja olempa hywilläni, jos tahdot lewätä yön majani suojassa. Tule! Olem-

me tuskin puolen tunnin matkan päässä kylästä, eikä olekaan sinne pitkä matka.”

Georg hyväksyi kersastelematta ystävällistä kutsua. Hän heitti reppunsa taas selkään, otti tuffin tammisaunansa käteen ja seurasi rivakkain askelin ystävällistä isäntäänsä, joka, millekään polulle rupeamatta, suoraan metsän halki kulki.

Oli jo pimeä, kun waeltajat, pensaikosta ulos astuen, leweää ruohopolkua seurasiivat, joka kohtisuoraan kylään päin johdi. Walot tuiffiivat sieltä päin, ja kuuli jo yön hiljaisuudessa walppaitten koirien haukunta, jotka jo olivat wainuneet lähestyviä miehiä. —

„Kohta olemme perille“, sanoi pastori Friedrich, kiiruhtaen lähemmä Georgia ja tarjoten hänelle käsiwärtensä tuffeksi.

Samassa Georgin jalka koski johonkin kalisevaan esineeseen hänen tiellään ja pastori huusi: „Seis! sinulta on tietenkään jotain pudonnut!”

Georg kumartui ja nosti maasta raskaan kuffaron, joka näytti olewan täynnä kullarahoja.

Urvaamatta juolahti tuo ajatus hänen mieleensä: „Jospa pastorin jättäisit siihen uskoon, että löydetty kuffaro onkin omaisi? — sinä ja äitisi olitte ainiaaksi autetut.“ Mutta seuraawassa filmääräpäyksesä karvoitti hän tuon ajatuksen kauas luotaan, pisti kuffaron lewollisena reppuunsa ja seurasi edellä kuffewaa reipasta pastoria hyväällä mielin.

Pian tulivat he hänen asunnolleen ja lievän kolkutuksen perästä awattiin owi sisältä päin. Wan-

ha emännöitsiä vastaanotti heitä ja näytti olewan hyvin mielisään nähdesään jälleen isäntänsä.

„Hyvä on, herra pastori, kun tulitte kotiin!“
 Jo kaksi tuntia olen teitä odotellut, ja olipa minulta koko hanhipaisti kärkeä. Liian kauan metsissä fiertelette ja sellaisia hyödyttömiä esineitä sieppaatte finni kuin koppiaisia ja perhosia. No, menkäähän waan kamariinne! Tulen kohta perästä lampua sytyttämään, mutta ensin täytyy minun kerta vielä katsoa hanhipaistiani!“

Ja muitta mutkitta jätti toruilewa emännöitsiä pastorin ja wieraansa seisomaan ja meni työköihin. Friedrich pastori sanoi lempeällä äänellä Georgille:
 „Oletpa tässä kuullut pienen kotiripityksen, josta pyydän sinua olemaan pahaa ajattelematta. Wanha Kristiinani soittaa suutaan kuin äkäpuski ainakin, mutta lempeä ja rakas hän on silti; hän on joutusa torumaan, mutta myös järkähtämättömän uskollinen.“

Näin sanoen, johti Friedrich pastori wieraansa hiljaiseen ja pieneen lufukammioon, pyysi häntä istumaan ja sytytti lampun. Sen walosja oli Georgilla tilaisuus wasta saatua ystävänsä lähemmin tarkastaa, ja odottamattomalla mielihywällä kiintyi hänen filmänsä tuon hengen miehen kaswoihin. Niin lempeitä ja herttaijia kaswoja, täynnänsä ylewää rauhaa ja ystäwällisyyttä, oli hän harwoin, jos koskaan, nähnyt. Wieno kelmeys lepäsi pastorin rauhallisilla kaswoilla; mutta se ei ollut kiuwulloisuuden kellahtawa kalpeus, waan tuollainen kirkas, läpikuul-

tava walkeus, joka kowia, mutta voitokkaasti keste-
tyitä sieluntaisteluita ilmaisee.

Friedrich pastori oli wanha mies. Hänen en-
nen kullankarwaiiset hiuksensa nyt hopealle hohtivat,
mutta hänen waaleanruskeat filmänsä säihtywät
wielä puhtaina ja kirkkaina ja nuorekkaina korkean
otsan alta. Kamarinsa oli koristelemattomasti ka-
lustettu. Kowa sohwa, pari tuolia, pöytä, wanha
kirjoituspulpetti, muutamia waskipiirroksia seinillä,
siinä oli koko kalusto. Mutta kaikei oli siistiä ja
kiiltävää. Ei misjään tomuhitustakaan, ei misjään
likaa tahi muuta epäsiisteyttä. Itse huoneen petä-
jäinen lattia loisti puhtaana ja walkeisena.

Ennenkuin Georg wielä oli huomionsa loppuun
selwittänyt, astui wanha Kristiina huoneeseen ja olisi
taas mielellään torunut, kun hän näki jo lampun
sytetyksi. Kuitenkin hillitsi hän kieltään, nähtävästi
wieraan wuoksi, heitti waan isäntäänsä nuhtelewan
filmäyksen ja kiiruhti toimiinsa, kattaen pöytää puh-
taalla peitteellä ja asettaen siihen lautasia, salwee-
teja, weitsejä ja kahweleita. Kaikei käwi nopeasti ja
mufawasti hänen tottuneisja käjisjään.

„Nyt tulee pää-asia!“ janoi hän ja meni ulos
noutamaan tuota oiwallista hanhenpaistiaan. Olpeällä
katseella asetti hän sen keskelle pöytää ja pyysi isän-
täänsä siihen käsin käymään. Itse aikoi hän hiljaa
taas poistua.

„Malta, Kristina!“ huuksi pastori. „Aterioimme
joka päivä kahden emmekä tee nyt yhtään poikkeusta
kun sallimus on tuonut meille terwetulleen wieraan.
Istuhan entiselle siellesi.“

Wanha Kristiina kieltäytyi. Kun kuitenkin Georg pyynnöllään yhtyi pastorin kutsuun, suostui hän vihdoin ystävällisellä hymyllä ja suoriutui muuttamattomasti hanhenpaistia taitavalla kädellä palaajiksi leikkaamaan. Georg sai runsaan osansa ja se maistui erinomaisen hyvälle. Koko päivänä ei hän ollut nauttinut muuta kuin palasen kiviä leipää ja juonut raikasta wettä. Wanha Kristiina oli aika hyvilään, nähdesään, että ateria niin hyvin nuorelle herralle maistui.

„Niin“, sanoi hän, „paistettu hanhi on hyvä asia, josta sopii hyvin iloita; ja kun koko viikon on laihemmalla ravinolla kokenut toimeen tulla, maistuu herkkupala sunnuntai-iltana sitä paremmalta. Etkää toki luulko, nuori herra, että meillä eletään näin yllättäen kaiken vuotta. Jumala warjellon! Silloinhan ihminen paisui hyvin ylimieliseksi ja unohtaisi kaikkien lahjain antajaa. Eikö tosi, pastori, se on harvinaista, että meillä on näin hyvästi kuin tänään? Meidän kylämme on pieni, tulot ovat vähäiset, lisätulot ovat harvinaiset ja niin saa auttaa itseänsä. Mutta tyytyväisiä olemme kuitenkin aina! Hyvä omatunto ei anna surullisten ajatusten kasvaa ja wersoa, sen saatte uskoa, rakas nuori herra.“

Georg katsoi naapuriinsa, pastoriin, päin. Tämä hymyili wanhan uskollisen palveliattaren innoista, mutta ei antanut lauwertelunsa häiritä itseään. Kristiina yhä rupatteli.

„Ystävällinenhän se Martti kuitenkin oli“, sanoi hän, „kun ei unohtanut olla kiitollisena. Kun te,

pastori, hänen sairautensa aikana häntä Jumalan sanalla lohdutitte ja ravitsitte, janoi hän minulle, että kun hän terwehtyi entiselleen, hän oli teitä muistawa. Mutta ajattelin: no, tuo nyt on ihmisten tavallista pakifemista! Kun heille huonosti käy, niin tekewät hyviä päätöksiä, waan jos heille taas käy hyvästi, niin owat hyvät päätöksensä unhottaneet! Mutta minulla oli wäärä käsitys wanhasta Martista. Hätinä jaksoi hän ulkona liikkua ja tehdä työtä, kun alkoi foota ja säästää, eikä lewännyt, ennenkuin oli hanhen saanut ostetuksi. Sitä on hän nyt ahkerasti syöttänyt, sille parhaat palat antanut ja on sen lopulta pastorille tuonut, kun se ensin oli oikein lihawaksi syötetty. Tuossa se nyt on! No niin, onpa pastori sen myös runsaasti ansainnutkin. Olenpa omin silmin nähnyt, kuinka hän kiittäviä taalaria hänelle . . ."

„Kristiina!“ janoi pastori leppeästi, mutta nuhtelewästi.

Wanha palveliatar oli säikähtywinään ja rupefi itseään muka torumaan. „No, kieleni on taaskin pyörinyt sydämmen pakosta“, janoi hän. „Mutta olenpa waiti! Waieta tahdon! Joskus, olipa se sitten wasta tuomiopäiwänä, pitää kuitenkin tulla tiedoksi, mitä pastori niin huolellisesti salaa, kuten suurinta syntiä. Mika on tulewa, kärsiwällisyyttä waan! kärsiwällisyyttä waan!“

Ja hän waieni, jolla aikaa Friedrich pastori puheli nuoren wieraansa kanssa, kunnes porstuan wanha seinäkello soi kymmenen. Silloin nousi pas-

tori, kopisti tuhan piipustaan ja käksi vanhaa Kristiinaa saattamaan nuorta vierasta lepokamariinsa.

Samassa joku kolkutti ulkoapäin owelle. Wanha Kristiina kuunteli ja sanoi: „Joku sairaa warmaan, joka haluaa taiwaallista lohdutusta. Menen waan heti kuulustelemaan, kuinka ja misä.“

Ja kiireesti rienäsi hän kartanolle. Georg kuuli hänen puhelewan siellä sillä aikaa kun Friedrich pastori arwattawastikin lähtöön valmistihe. Wanha Kristiina tuli huoneeseen jälleen.

„On, niinkuin ajattelin“, sanoi hän. „Pehtori Wilhelm lähettää pyytämään pastoria Jumalan tähden tulemaan hänen luoksensa, sillä hänen tyttärensä on kuolemaisillaan.“

Jalo pappismies kiiruhti kutsua noudattamaan. Kristiinan avulla puki hän päälleen hengellisen wirkapukunsa, otti raamatun, kirjojen kirjan, käteensä ja pyysi Georgia, jäähyväisiä sanoessa, olemaan rauhassa ja pitkän, wäsyttävän päiwämarssin perästä yölepoa nauttimaan.

„Saattaa olla myöhäistä, ennenkuin palaan“, sanoi hän. „Ei sen wuoksi odota tuloani.“

Wilpittömästi pudisti hän wieraansa kättä ja lähti sitten kiireen kautta. Georg jäi miettikäisenä paikalle. Koko nukkumisen halu oli kuin pois puhallettu.

„No, nuori herra“, sanoi wanha Kristiina, „kuinka on, ettekö aio seurata pastorin neuwoa? Tulkaa, wuoteenne on hyvästi hajotettu ja rawisteltu, ja wäsynyt mahdatte ollakin.“

Georg pudisti päättään. „En ole vielä unisfani“, vastasi hän, „ja silläiäa kun te odotatte pastoria, niin jutelkaamme vielä wähän.“

Wanha palweliatar näytti tuohon ehdotukseen olewan kowasti mieltynyt ja asetti lampun, johonka jo oli tarttunut, walaiätafseen nuorta wierasta mafuufamariin, taas paikalleen. Hän istui tuolille pöydän wiereen ja osasi taas pian kääntää puhetta isäntäänsä, jota hän näkyi todellakin wilpittömästi rakastawan.

„Saattepa sen uskoa, rakas herra“, sanoi hän Georgille, joka tarffaawasti hänen sanojaan kuunteli, „saattepa uskoa, jellaiäta isäntää, kuin minun isäntäni on, ette enää tapaa läheltä eikä kaukaa. Hän on totinen Jumalan lapsi. Luuletteko minun kofkaan tarwitsewan kuulla kowaa sanaa hänen suustaan? Ei milloinkaan, se on totinen tosi. Mina lempeämielinen, aina kärjivällinen, aina anteefsi antawa wanhalle Kristiinalle. Ja niinkuin hän minua kofhtelee, niin hän kofhtelee kaikkia kyläläisiä. Katsokaa han, rakas herra, kun hän tuli tänne, siitä on jo hywinfin kolmekymmentä vuotta, silloin oli kylä, joka nyt niin siewältä ja fiistiltä näyttää, likainen, kurja, rappeutunut pesä, ja talonpojat olivat laiskoja, jumalattomia ja röyhkeitä. Ei heissä ollut wähääkään hywää. Olisipa teidän pitänyt nähdä, kuinka pastori sorrettua seurakuntaansa otti haltuunsa. Hän kulki talosta taloon, antoi ihmisille, jotka useinkin röyhkeästi suutaan soittivat, hyviä sanoja ja hyviä neuvoja, auttoi, misjä osasi, lohdutti, misjä apu ei riittänyt, puhdisti ja kärji

ihmisten sydämet ja sitten myös koko kylän kaikesta loasta ja pahasta. Ensimmäisenä ja toisena vuonna hän ei niittänyt minkäänlaista kiitosta siitä ja saarnasi kuuroille korville. Mutta ajanoloon kävi paremmin ja kun ihmiset alkoivat ymmärtää, että pastori ei ainoastaan sanoillaan, vaan myös teoillaan toimitti wirkaansa, että hän palkastaan runsaalla osalla heikkoja ja sairaita auttoi, silloin alkoivat kaikki häntä rakastaa. Ja missä ensimmäin rakautta löytyy, siihen tulee päälliseksi luottamus ja kuu-
liaisuus ja kaikki muu ikäänkuin itsestään. Kun pastori huomasi, että hän oli noitten ennen paatuneitten ihmisten sydämiä sulattanut, työskenteli hän yhä suuremmalla halulla ja rakkaudella rippilästen parannukseksi. Wäsymättömästi piti hän huolta heistä, ajatteli ja näki wainuaa heidän tähtensä, opetti heitä rakastamaan Jumalaa ja hänen ainoata poikaansa, Jeesusta Kristusta, oikein tuntemaan, ja sai heitä syntiä ja paheita wihaamaan niinkuin kuolemaa. Niin kävi kaikki hyväksi ja vuoden perästä ei enää saattanut tuntea entistä kylää ja ihmisiä siinä. Ja luulettekohan, nuori herra, että tuo jalo mies olisi maallisen palkinnon vuoksi tuon tehnyt? Ei toki! Hänen kirkkoherrawirkaansa ei wieläkään tuota, ei yhtenäkään vuonna, sataakaan taalaria, ja sen hän kumminkin jakaa köyhien kanssa, apuatarwitsewien ja sairaitten kanssa, jotka maksawat tauti-
wuoteellaan eivätkä tykene työhön. Kuinka monta kertaa on hän viime roponsa antanut eikä tiennyt, mistä itse huomenna eläisi. Kun hänelle sanoin: „pastori, te menette liian pitkälle! oma suu on lähem-

pänä kun fontin suu; pitää tehdä hyvää, mutta ei itseään filti unhottaa" — silloin katseli hän minua suurilla ruskeilla silmillään, aina yhä hiljaisena ja lewollisena ja minä häpejin. No eipä meiltä ole koskaan vielä puuttunut jokapäiväistä leipää ja kun ei meillä parempaa ollut, niin söimme perunamme suolan kanssa ja olimme sängen iloiset filti! Uskoka minua, nuori herra, köyhyyks ei ole niin paha, kunhan wain on hyvä omatunto ja kunhan rehellisesti welwollisuutensa tekee. En saattaisi olla lainkaan rikas, sillä luulenpa, etten osaisi ikäpäivänäni siihen mukaantua. Tilaisuus tekee warkaan, janoo sananlasku, ja kun on paljo rahaa ja tawaraa, on myös joka hetki tilaisuus tehdä syntiä. Olen osaani tyytywäinen!"

"Ja siinä teette oikein!" wastasi Georg. "Hyvää yötä nyt kuitenkin! Minun pitää huomenna warhain lähteä matkalle taas, ehtiäkseni ajoissa H:n yliopistokaupunkiin."

"Miotte siis H:iin?" kysyi wanha Kristiina osaaottawasti. "Lufemaan kaitetihin, niinkuin muutkin nuoret herrat, jotka tämän kylän kautta kulkewat?"

"Niin, eukkoseni, lufemaan lähden", wastasi Georg.

"No, kuulkaa". sanoi wilpittömällä suoruudella palweliatar, "silloin woisin kenties olla teille hyödyksi. H:n kaupungissa asuu muuan sisareni. Hänen miehensä on sorwarimestari. Hän on waan halpa käsitöyläinen, mutta hän tietää neuwoa monessa asiassa ja antaa kyllä neuwoa, jollette waan ole liian ylpeä häneltä neuwoa pyytämään."

„Olpindestä ei ole puhettakaan“, naurahti Georg. „Kun leipäkori niin korkealla riippuu kuin minulla, ei jaa neuvoa eikä apua ylenkatsoja, ja tyllä käyn lankomiehenne luona, hyvä Kristiina.“

„Bai olette tekin köyhä, vakas nuori herraseni?“ kysyi Kristiina osaa-ottavasti. „No, sitten vasta minua oikein ilahuttaa, että sallimus teidän kulkunne on meidän taloomme ohjannut. Mutta menkäähän jo levolle. Teidän nukkuesja firjoitan firjeen lankomiehelleni, että te olette minun suosiossani. Mutta joutufaa, joutufaa, kello mahtaa paikalla olla yksitoista ja pastori saattaa minä hetkenä tahanja palata. Jos hän näkee teidät vielä walweilla, hän tapansa mukaan minua taas nuhtelee. Tunnen jo nuo asiat! Se koskee kipeämmästi kuin kaikki kovat sanat!“

Georg ei wittastellut sen enempää, ja pian painoi wirwoittawa uni hänen filmänjä umpeen.

VII.

Sorwarimestari.

Murinko paistoi heleästi ja linnut liwertelivät kun Georg heräsi. Hän hypähti vuoteestaan ja meni affunan luo. Hän loi katseensa alas puutarhaan, joka näytti erinomaisen hywästi hoidetukselta. Oli kuitenkin vielä warhainen aamu ja talossa oltiin vielä aiwan hiljaa. Georg ei tahtonut häi-

ritä ja waipui mietteisiin. Ei koskaan ennen ollut hän huomannut tyytyväistä mieltä niin isoffi awuissi kuin tässä piffu kylässä, jonka olemisesta hän ei edes ollut tiennytkään. Friedrich pastorin hiljainen, lewollinen arwollisuus oli tehnyt häneen sywän waitutuksen ja melkeinpä hän kadehti häneltä sitä siunausta, jota lempeä, uupumaton toimensa myötään hänen ympärilleen kylwi. „Jospa saattaisit olla hänen laisensa!“ ajatteli hän ja päätti ainakin koettaa tuota määrää saawuttaa. Jo ennen eroa äidistä oli hän päättänyt walita jumaluusopin tutkinto-aineekseen ja tuttuuus Friedrich pastorin kanssa yhä wahwisti tuota aikomusta.

„Kallista mahtaa olla, elää ja toimia niinkuin te!“ mutisi itselleen jalo nuorukainen. „Mitä arwoa on maallisilla aarteilla ja rikkaudella niitten rinnalla, joita hän taiwaaseen Korkeimman waltaistui-
men eteen kokoo? Ja miksikä minä en woisi saawuttaa sitä minä hän on saawuttanut? Hän oli ja on köyhä, niinkuin minä; minä tahdon hänen esimerkkiään seurata ja hänen jälisjä kulkea niin kauan kuin Jumala minulle woimia ja terweyttä lainaa.“

Owen narina ja miehen askeleet, jotka puutarhan puolelta kuuluivat, herätti Georgin hänen mietelmistään. Hän loi pikaisen filmäilyn tuonne alas ja näki pastorin, joka ihanaa, raitista kesäaamua näytti nauttivan. Kuffiensä keskellä waeltaen, wirwoitti hän itseään niiden tuoksulla ja kumartui wäliin yhden, wäliin toisen yli, hellästi niitä kädellään kosketellen. Georg tarkasti hetkisen tuota wiatonta tointa; sitten heitti hän rep-

punsa selkään, tarttui sauvaansa ja meni portaita alas, kiittääkseen ystävällistä isäntäänsä ja jäähyväisiä hänelle sanoakseen. Hänellä oli vielä kolme peninfulmaa H:n kaupunkiin ja toivoi hyvään aikaan sinne saapuvansa, löytääkseen, jos mahdollista, siellä vielä hiljaisista asuntoa kohtuhinnalla.

Herttaisella aamutervehdyksellä meni Friedrich pastori häntä vastaan, kun Georg astui puutarhaan.

„Ennenkuin minun jätät“, sanoi hän, „pitää sinun minun kanssani varhaisen pikku aamiaisen syödä, maitoa ja leipää, semmoista jota maalla on tarjona.“

Tempeällä pakolla sai hän Georgin jälleen repunsa pois laiskemaan. Kun nuorukainen heitti sen kivipenkille, kuuli hän hiljaisen kolinan ja äkkiä muistui rahakuffaro hänelle mieleen, jonka hän eilen illalla metsäpolulla oli löytänyt. Hän säikähtyi ilmeistä muistamattomuuttaan ja kaimoi kuffaron esille.

„Herra pastori“, sanoi hän, „tämä raha, josta luulitte, että se oli minulta pudonnut, ei ole minun, feltä liekään hävinneet, ja minä jätän sen teidän käsiinne, että te, oikean omistajan ilmestyessä, sen hänelle takaisin antaisitte.“

Friedrich pastori otti kuffaron, luki rahat, jotka hän piti käsissään ja sanoi: „Tuossa on kaksikymmentä louisdoria, paitsi muutamia hopearahoja. Sinun nähden tahdon tuon summan panna sinetillä sulettuun piiloon tallelle ja pitää huolta löydön kuuluttuksesta.“

Ja niin tapahtui, niinkuin pastori sanoi, ja pian sen jälkeen tulikin omistaja kulkaroaan perimään.

Päätetyn toimen perästä syötiin aamiainen ja vihdoin sanoi Georg jäähyväiset. Friedrich pastori pudisti ystävällisesti hänen kättään.

„Olen oppinut tuntemaan sinua kelpo nuorukaiseksi“, sanoi hän, „ja se on minua sydämmellisesti ilahuttavaa, jos käyt minua tervehtimässä joka kerta kun kuljet kylämme kautta. Lupaahan minulle, ettet käy taloni ohi, poikkeamatta sijään.“

Georg lupasi sen ja vanha Kristiina tuli saapuville jättääkseen wieraalle tuon mainitun kirjeen.

„Wiekää se nyt waan oikein perille, rakas nuori herra“, sanoi hän, pudistaen uskollisesti Georgia kädestä. „Sanokaa hywin paljon terveisiä lankomiehelleni ja sijarelleeni, ja kuulkaa, elkkää unohtako mitä pastori on sanonut. Jos waan kerrankaan menette talomme ohi, sijään poikkeamatta, silloin joudutte wanhan Kristiinan kanssa tekemisiin!“

Kunnon ihmisten sydämellisydestä Georg heltyi kyyneleihin asti ja hywin waikalle hänestä tuntui heistä eroaminen. Wasta kun hän oli jättännyt pienen kylän kauas taakseen, herkesi kyyneleet juoksemaasta.

Oli jo puolisen aika, kun Georg yliopistokaupunkiin saapui. Wakawia ajatuksia täynnä, käyskenteli hän sen kaupungin kaduilla, jossa hänen nyt piti oleilla moniaita vuosia, ja kaikellaiset aamistukset tunkeilivat hänen mieleensä.

Ne olivat tuitenkin paremmin iloista kuin surulista laatua; olihan nyt toki halunsa päämäärä saanut: opinahjon owet olivat hänelle auenneet ja hänen henkensä janosi opin jaloja, ihania hedelmiä. Wastukset, jotka hänen pyrintöjään saattaisivat ehkäistä, tahtoi hän kärsiwällisyydellä ja mielen lujuu-
della tieltään farfoittaa.

Georg ensinnä alkoi etsiskellä sopiwaa majapaikkaa. Nuo pari peninkulmaa, jotka hän oli waeltanut, eivät olleet häntä wäsyttäneet ja hän eteni kadulta toiselle, tarkastellen ilmoitustauluja, jotka ilmoittivat huoneita wuokrattawiksi. Hän haki ja löysi, mutta eipä liioin sopiwia. Kaikki tarjolla olewat huoneet olivat liian kalliit ja kun ilta oli käfissä ja hän yhä wielä etsiskellen ympäri kaupunkia hapuili, alkoi häntä pelottaa. Silloin juohtui hänelle wihdoin mieleen wanhan Kristiinan lankomies, forwarimestari Wunderlich, ja hän päätti hänen neuwoaan hywätseen käyntää. Pian oli hän hänen asuntonsa löytänyt ja huomasi että se oli erittäin siisti ja miellyttävä. Hän kolkutti owelle ja, noudattaen ystävällistä kehotusta käymään sisään, astui hän mestari Wunderlichin työpajaan.

Gräs wanhanpuoleinen mies, filmäläsit nenällä, seisoi hyrisewän forwauспенkin ääressä ahkerassa työssä. Ystävällisen näköinen eukko istui wähän matkaa hänestä wakin ääressä kehäämässä. Kun Georg käwi siistiin tupaan, pani mestari weistimen ja näwerin syrjään ja katjoi tuliaa kysyvästi kaswoihin.

„Mestari Wunderlich“, janoi Georg, „minulla on teille firje kälyltänne Blumrodesta. Häneltä paljo terweisiä.“

„Bai sijareltaniko?“ huusi euffonen, reippaasti seisoaalleen hypähtäen; siihen asti oli hän lewollisesti rufin ääressä istunut. „Istukaa toki, rakas herra, sillä aifaa katsokaamme mitä hywä Kristiina on firjoittanut.“

Georg, jolle olo wanhan pariskunnan luona tuntui hywin kodikkaalta, istuesjaan tarkasteli molempia kun he siinä innoffaasti awattua firjettä lufiwat. Pian luku olihin suoritettu, sillä firje oli aiwan lyhyt ja selwä, eikä sijältänyttään muuta, kun fehotuksen olemaan ystäwällinen tämän firjeen tuojalle, hänen ja pastorin rakkaalle ja arwoffaalle ystäwälle. Mestari Wunderlich ei wittastellut tuon pyynnön täyttämisesjä ja kääntyi kohta Georgin puoleen pyynnöllä saada häntä palwella. „Jos waan saat neuwoa tahi auttaa teitä asioisjanne“, janoi hän, „niin olen käskettäwänänne.“

Georg ilmoitti huolensa muitta mutfitta. „So pari tuntia“, janoi hän, „olen juosjut kaupungisja ylstympäri, hakeakseni kutakuinkin huofeaa asuntoa itselleni, mutta en ole, waikka parastani olen koettanut, löytänyt sopiwaa fortteeria. Jos minua saattaisitte neuwoa, mestari rakas, ilahuttaisi se minua.“

Mestari Wunderlich katsoi waimoonsja ja tämä nyöfähytti päätään. „Kuulkaa, arwoisa herra Wald“, janoi hän herttaisesti hymähtäen, „olisitte tuon waiwan woinut säästää itseltänne, jos olisitte paikalla

tullut minun luokse. Sillä nähkääs, minulla on talosjani pieni ylisikamari, joka sopii teille aivan hyvästi. Tulkaa ja arvostelkaa itse."

Wanhus otti awaimen, meni edellä ja Georg talon emännän kanssa seurasi häntä. Portaat weivät tuonne ylisikertaan. Mestari awasi oven ja kaikki kolme menivät pieneen, mutta erittäin hauskan näköiseen huoneeseen. Iloisena katseli Georg paperoittuja, somilla kuvilla ja peilillä varustettuja seiniä, wafawia, kauniita huonekaluja, mukawaa sohwa, firjoituspulpettia, joka oli sijoitettu muutaman affunan wiereen, josta oli näköala wilkkaalle kadulle. Georgin mieltymys ei jäänyt mestarilta huomaimatta ja hän hieroi tyytyväisenä käsiään.

"Katsokaa myös tänne, kunnioitettu herra Wald", sanoi hän, kapeaa ovia auki sytäten. "Katsokaa, tämä on makuuhuone. Se antaa puutarhaan päin ja siinä saattaa aivan makeasti ja häiritsemättä mukua. Onko se teille mieleen?"

"On, onpa liiakskikin!" vastasi Georg hiljaisella huokauksella, koska hän jo edeltäpäin pelkäsi, että tuo ihmeen kaunis asunto olisi liian kallishintainen hänen waroihin nähden.

"No sitten, koska se teitä miellyttää, niin jääkää tänne", sanoi mestari Wunderlich. "Kotetutkaa ja ruwetkaa asumaan muitta mutkitta."

Georg hymyili mestarin hyväluontoiselle waimukselle. "Olen köyhä ja minun täytyy panna suu jättiä myöten", sanoi hän, ja hieno puna lensi hänen poskilleen. "Tuon siwän huoneen wuokkaa en jaksaa maksaa."

„No, mitä joutawia, arwoisa herra Wald!“
 janoi mestari Wunderlich. „Wuokraa! Kuka on
 teiltä wuokraa waatinutkaan? Te jäätte tänne ja
 wuokrasta sowimme sitten. Elkkää waan kirsjailko!
 Emme käytä huonetta, minä ja euffoni, ja meitä se
 ilahuttaisi, jos se on teille mieleen.“

Georg wittasteli kuitenkin yhä. Mutta kun
 mestarin waimo tarttui ystäwällisesti hänen käteensä
 ja janoi: „Mitä on sijareni ja herra pastori Fried-
 rich meistä ajattewa, jos me työnnämme teidät luo-
 tamme?“ silloin suostui hän jäämään ja pani rep-
 punsa pois ja matkasaunansa nurkkaan.

„No, niin olemme siis yksimielisiä!“ janoi mes-
 tari Wunderlich arwoisalle herra Waldillensä, niin-
 kuin hän häntä yhä eteenkintäsin kutsui ja jonka kättä
 hän puristi. „Koteutukaa ja olostukaa waan ja tul-
 kaa sitten alas luoksemme ja pitäkää hywänänne
 halpa ateria. Tahdotteko osottaa meille se kunnia?“

Georg myöntyi ja wanhuksen iloisesti jutellen
 jättivät hänen. Mutta hän lankei polwilleen ja
 kiitti Jumalaa, jonka huolenpito oli niin isällisesti
 häntä johtanut.

VIII.

Kabden vuoden perästä.

„Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus!“

Tuo vanha ylioppilaslaulu, jonka eräs iloinen ylioppilaslauoma raikkain äänin lauloi, kaikui H:n yliopistokaupungin kaduilla. Ylioppilaat kirjawine lakkineen, neulomufjilla ja kullalla reunustettuine jaksuineen, kannus saappaineen, raskaine miekkoineen, jotka heidän siwullaan kalisivat, pitkine tupakkipiippuineen, joista he sakeita sauhujaan wetiwät, muodosti elävän, nuorekkaasti raittiin kuwan. Adalbert von Wildström kulkui joukon etupäässä. Vänenjä kaikui kowimmasti, miekkaansa hän heilutti rohkeimmin ja uljas haikaran sulka heilui hänen samettilakissaan. Hän johti joukkoa iloiisiin kemuihin komeaan asuntoonsa.

Adalbert oli, kuten olemme jo oppineet häntä tuntemaan, hywälahjainen ja jalosydämminen nuorukainen. Jos woimakas ja wiisas käsi olisi hänen kaswatustaan ohjannut, olisi hänestä woinut tulla kelpo mies, oikea kansainmies, sillä hän polwentui muutamasta maan rikkaimmasta ja jaloimmasta perheestä, ja hänen esi-isänsä oliwat aina lähinnä waltaistuinta seijoneet. Kuitenkin vanha kreivi, hänen isänsä, joka oli oikullinen ja kopea herra, turmeli poikansa hywää luontoa. Hän istutti häneen ylpenyttä, täytti hänen mielenjä niillä luuloilla, että muka

aatelinen syntyperä ja onnen lahjat ovat fuolewais-
ten ihmisten kadehdittawimpia lahjoja ja nsjäsä hänet
ulos maailmaan, panematta hänelle mukaan wiifasta
opasta wapaan ja wallattoman yliopistoelämän liuf-
kaalle polulle. Nuoren kreivin n. j. „howimestari“
eli holhooja oli kewytmielinen ja tunnoton ihminen,
joka enemmän ylltytti häntä hulluihin tekoihin kuin
waroitti niitä jatkamasta, arwollen muka Adelbertin
olewan sifsi rikkaan, ettei oppia tarwinnutkaan. Adel-
bert syöfsyi toisesta nautinnosta toiseen ja yhä uusiin
huweihin. Kirjansa makasivat eräässä pölyisesssä
romuhuoneen nurkassa, eikä hänen mieleensä enää
juolahtanutkaan, että niiden oikea paikka oli hänen
työpöydällään. Uusja tosin hän joskus joutui siitä
tunnon waiwoihin; mutta howimestarin liuffaat sanat,
isän warotukset tekemästä työtä liiaksi muka ja erit-
täinkin mieltymys wapaaseen ja wallattomaan elä-
mään esti hänet woimalla ja wakawuudella hen-
keänsä kehittäämästä ja tietojansa kartuttamasta. Hän
eli hauslasti päivästä toiseen ja nautti rikkauttaan,
jota hän, huonoja neuvoja warteen ottaen, pian oppi
pitämään elämän suurimpana hywänä.

Tuon meluawan ja uljaan ylioppilasjouffueen
katua alas kulkiesja, kulki samaa katua ylöspäin eräs
yfsinäinen, sarkatakkinen ylioppilas. Hän kantoi kir-
jalaukkua kainalossa ja oli menossa kuulemaan erään
mainion jumaluusopin professojin luentoja. Siljaa
kulki hän huoneriwejä pitkin ja käänsi kaswonja
poispäin tuosta kirjawasta melskeestä, joka häntä
wastaan hyöfsyi. Hän koki päästä warkain siwu.

Gräät terävät filmät olivat kumminkin hänet tunteet ja huomanneet.

„Wald!“ huusi iloinen ääni. „Wald, tulehan mukaan!“

Georg — hän se oli tuo huudettu — kääntyi ja terwehti, kumminkaan aikomatta kutsua noudattaa, joka waan näytti jouduttawan hänen askeleitaan. Mutta kreivi Adelbert kiirehti hänen jälkeensä, tarttui häntä käsiwarresta ja näytti warmasti päättäneen olla Georgia laskematta käjistään. „Sinun täytyy lähteä minun kanssani, Wald“, sanoi hän. „Tiedänhän että sinulla on wähän huwitusta täällä, ja että sinun täytyy jäästellen elää. Minun on sinua sääli, poika parha. Tule, käy mukaan, ole ferta iloinen iloisten kanssa.“

Tumma puna nousi Georgin kasvoille ja hän oli siksi ylpeä, että häntä pisteli mokoma sääliminen. „Jätä minut rauhaan, Wildström!“ sanoi hän hieman kiivaasti. „Huwituksia en kaipaa. Minun täytyy mennä luennolle.“

Tämän wäjäsanaisen ja suffelan puhelun aikana olivat Adelbertin towerit kokoontuneet hänen ja Georgin ympäri ja yhtyiwät puheluun. „Tule mukaan, Wald!“ huusivat he. „Jffi ferta ei ole mikään ferta! Pitää sinunkin olla jostus iloinen. Hyi, kuka wiitsi iän kaiken istua kyyryllänsä wanhosten kirjojen ääressä! Lähde! Jollet lähde, niin etpä ole funnon toweri!“

Buolekfi wedettyinä, sysättyinä ja tuupittuna täytyi Georgin wastarinnastaan luopua ja yhtyi, waikka wästenmielisesti, meluamaan ylioppilasjoukkueeseen.

Hän kulki äänetönnä tuon ääneen laulawan lauman fansja ja pahoili sydämessään että oli heitä tavannut.

Tultiin Adelbertin asunnolle ja femut alkoivat. Myöhään yöhön pitivät nuoret ylioppilaat juominejaan, lauloivat, riemuitsivat ja olivat iloisia poikia. Warfinen varoi Georg nauttimasta liiaksi. Waikka hän ei tahtonutkaan toisia tuomita heidän pauhaawasta ilostaan, niin oli hänelle kuitenkin vastenmielinen koko meno. Heti kun hän huomaamatta jaattoi poistua, teki hän sen kenenkään näkemättä, meni kotia ja istuutui rakkaitten kirjojensa ääreen. Niistä ammensi hän viisautta ja puhtainta, wiattominta iloa.

Seuraavana aamuna, kun Georg oli jo useita tunteja ollut työssä, kuului töminää portailta ja Adelbert astui, Georgin juureksi hämmästyksiksi, huoneeseen. Nuori kreivi näki Georgin kummastuneet kasvot ja sanoi naurahtaen: „Shmettelet, Wald, nähdeskäsi minut sinun luonasi, mutta tulen sinua moittimaan. Minkä vuoski et jäänyt minun luokseni? Oletko kenties minuun juuttunut?“

„En juinkaan!“ vastasi Georg lewollisesti. „Mutta tunjin, etten jopinut seuraanne ja poistuin etten häirittäisi huwitukseanne. Toiwon, ettet sinä ole siitä minulle juuttunut?“

„En, kun waan syysi on tiedosja“, vastasi Adelbert. „Mutta sano minulle, minkä tähden kartat minua, kun jo olet mahtanut kauwan sitten huomata, että toiwoin pääseväni lähempään tuttavuuteen? Jo monesti olen pyytänyt sinua osalliseksi

piffu iltamiini ja aina olet halveksinnut kutsua. Suoraan sanon sinulle Wald, että kylmäiskoiisuutesi minua vähän pistelee, kun kumminkin hyvää olen tarkoittanut."

"Ja mistä syystä rikkaan freinin on sääli köyhää poikaa, semmoista kuin minua?" kysyi Georg, jonka kalpeilla poskilla hieno puna rusotti.

Adelbert antoi hänelle kättä ja vastasi: "Syystä että sinua armostan, Wald. Syystä kun tiedän, että olet parempi kuin kaikki ne iloiset towerit, jotka sanovat itseään ystäväkseni, ja" — lisäsi hän hiljemmin — "koska tiedän, ettei sinulla ole varoja hankkia itsellesi huvituksia. Glä oudoks, että koen päästä ystäväksesi! Niistä ajoista asti kun sinä ferran tutkinnoissa pääsit minun edelle, tunnen vastustamattoman vetovoiman sinuun."

Georg kääntyi pois päin ja nojautsi miettiväisenä affunaa kohti. Mutta pian wälähti lempeä katse hänen silmistään ja hän puristi lujasti ja sydämmellisesti nuoren freinin kättä. "Olet jalo ihminen, Adelbert", sanoi hän tunteellisesti "ja wahinko on, että . . . no, yhtä kaikki, tahdon sinulle puhua luottamuksella, ja sitten saat itse lausua mieleksi minusta. Kuulehan!"

Hän mietti muutaman sekunnin ja istui sitten vastapäätä freiniä, joka oli istunut sohvaan.

"Lähtiessäni kaffi vuotta sitten yliopistoon, ei ollut minulla muuta tawaraa kuin kassitymmentä taalaria ja lupa saada vuosittain wiisitymmentä taalaria apurahaa. Kotiin jätin äidin, jonka piti kowin ahkeraan työtä tehdä toimeen tullakseen. Suo-

limatta vähistä varoistani, olin hyvällä mielellä ja luotin Jumalan apuun. Se tulikin. Tulin tähän taloon, löysin armahtavia ihmisiä, ja alusfa minun kävi hyvin hyvästi, apurahani riittivät ruokaan ja asunnon vuokraan ja muut vähäiset menoni suoritin sillä rahalla, mikä lähti yksityisopetuksesta, puhtaaksikirjoituksesta, forehtuurinluvusta j. m. j. Waiwaa oli yltä kyllin, palkka vähäinen; kuitenkin olin iloinen ja onnellinen ja lohdutin itseäni kärsimyksen hetkinä ajatellessa onnellisempaa vastaisuutta. Köyhyyteni ei raskauttanut mieltäni, sillä sen kauhuja en ollut vielä tuntenut.

„Mutta sairastuipa arvaamatta äitini. Lääkäri antoi minulle siitä sanan ja kutsui minua hätään. Kokoilin vähäiset säästöni, kiiruhdin kotiin, hoidin uskollisesti sairaasta äitiäni enkä poistunut hänen vuoteensa äärestä, ennenkuin hän taas oli jalkeilla. Kuoleman kowista kourista hän pääsi, mutta kärsintään oli halvattu ja siksi jäi; hän ei enää työhön pystynyt. Silloin ensi kerran huomasin kuinka perin raskas on köyhyys ja olin miltei maahan masentua sen kuormani alle. Olin itse oppinut puutetta näkemään, mutta nähdä äitini puutteessa se se koski kipeästi sydämmeeni. Melkeinpä epätoivoon olin joutua kunnes lopulta aloin rauhaa Jumalalta rukoulla ja silloin lepoa sainkin. Jumala johdatti mieleeni ajatuksen, joka näytti minulle keinon millä pääsin hädästä. Sain toistamiseen lufujen jatkamista warden apurahoja, wiisikymmentä taalaria, annoin ne äidilleni ja palasin tänne yhtä pennitönnä kuin ennen. Nykyinen isäntäni on muuan käsitösläinen, puuseppä

näet. Hänelle kerroin tilani ja aikomukseni. Hän hyväksyi hankkeeni, vieläpä oli minulle avullisena ja opetti minulle ammattinsa. Olinkin ahkera. Namulla lueskelin, iltapuolella, lähemmäs yösydäntä seisoin sorvauspenkin ääressä ja sorvasin. Sumala palkitsi ahkeruuteni, eikä aikaakaan, niin jo sain käsis-täni warsin siistiä ja somia kaluja. Mestariini kiitti minua, julisti minut ammattinsa sälliksi ja pääsin hyväpalkkaiseen työhön kaupungin rikkaimman sorwarimestarin werstaaseen. Namulla olen ylioppilas, iltapuolella sorwarisälli eikä kukaan tiedä siitä, paitsi kunnan ystäväni Wunderlich, mestari, jonka tykönä teen työtä, ja minä itse. En edes äidilleni kertonut tästä asiasta, koska en tahtonut hänelle lisätä huolta. Hän olisi minua nuhdellut, ottanut kuormakseen yhä suurempia kieltämyksiä ja minua niin kauan ahdistanut, kunnes olisin suostunut lopettamaan hyväpalkkaisen työni. Tulot siitä riittävät äidilleni huole-tonta elämää ja minulle keinoja jatkuviin opintoihin hankkimaan. Niin, olenpa vielä pienen pääomankin itselleni jäästänyt hädän ja murheen päivien waralta."

Georg waimeni. Mutta Adelbert, jonka sydäm-meen hänen puheensa oli hellästi koskenut, hypähti seisolleen ja huusi: „Beikonen, kuinka noita surkeitä olosuhteita saatatkaan sietää!"

Georg naurahhti: „Enpä siedä ainoastaan, tun-nen itseni onnelliseksi sen ohessa. Teenhän työtä minulle rakkaimman olennon hyväksi, oman äitini hyväksi, koetan häntä tugea ja ilahuttaa hänen wiim-meisinä elonpäivinä; ja siitä olen sanomattoman

onnellinen. En tahtoisi sitä onneani vaihtaa kaisen maailman iloihin ja nautintoihin."

"Mutta et saa minua estää sinulle antamasta rikkaudestani osaa", janoi Adelbert jalossa innossaan. "Tule ystäväkseni, tule luokseni, minua koskaan enää jättämättä! Tulethan, Wald!"

Ja rajusti syleili hän nuorukaista, jonka ylevää mieltä ja hiljaista kuntoa hän osasi arvostaa.

Georg ei ollut Adelbertin herttaisuudenle kylväjä. Sydämmellisellä filmäyksellä kiitti hän häntä ja irtautui lempeästi hänen syleilystään.

"Luuletko", kysyi hän, vakavasti häntä filmiin katsoen, "luuletko, että koskaan olisin sinulle elämäni vaiheet kertonut, jollen olisi edeltäpäin päättänyt kaikki avun tarjoukset hylätä! Jos minua arvostat, niin ole puhumatta, Adelbert! Köyhäkin on ylpeä, ylpeys on köyhyyttä suurempi. Sanon sinulle, että onnellinen olen, minulla ei ole hätää mitään; äitini on turvattu ja opettajani eivät minua moiti. Mitä enempää pyydät? Pitäisikö minun vaihtaa kohtaloa sinun kanssasi? Arveletko että luulen sinua onnellisemmaksi kuin itseäni? En suinkaan kadahdi sinua, veikkonen, ja kenties tulee jostus sekin aika, jolloin sinua surkuttelen, vaikka olet muka rikas. Tätä nykyäkään, tässä filmäyräpäntsesjässä, et ole kyllä oikein onnellinen, Adelbert. Gikö totta? Myönnät-hän tuon, että löytyy jotakin jalompaa kuin maallinen tavara ja onni! Myönnät, että kullalla ja hopealla ei saa ostetuksi sitä jaloa nautintoa, jota henkisesti rikas mieli kytenee ammentamaan jota

kuhasta, joka ruohonforresta. Myönnät, että hengen aarteet ovat kirkas metallia paljoa jalommat!"

Adelbert oli pahoillaan hyvänsuopain ehdotuksen ja jyrkästä hylkäämisestä. Mielenkuohunsa kuitenkin pian asettui, kun hänen piti itselleen tunnustaa, että hän Georgin siassa tuskin toisiin olisi mennellyt.

"Hyvä", sanoi hän hetken mietittyään. "Puhustat vapauttaji, että halua muka kellekään uskoa leipähuoliasi. Olkoon niin, enpä sinua siitä moitikaan. Mutta rikkauden halveksiminen on hullua, kun et ole kokenut sitä nautintoa, minkä se pystyy antamaan. Koetahan muutama kuukausikaan oppia nautintojen suloutta tuntemaan. Tätä tämä talo, muutahan minun asuntooni ja pidä hyvänsä minun tavaroitani ja päätä vasta sitte, kumpi on meistä onnellisempi."

"Ei", vastasi Georg, "sellaista koetusta en lähde tekemään, koska sen loppu on minulla jo tiedossa. Anna minun rauhassa kulkea omaa tietäni. Sillä tiellä onpa kylläkin vastuksia ja waiwoja, olkoon, waan sen warrella kasvaa monta tuotsumaa kukkaakin.

Adelbert oivalsi, että kaikki koetukset muuttaa Georgin lujaa mieltä olisivat turhia. Hän nousi ja antoi Georgille kättä.

"Sää hyvästi", sanoi hän. "Armostan ja rakastan sinua, sen saat uskoa. Jos kävisi sinulle kohtalosi jostus liian raskaaksi, niin muistahan minua. Olen milloin hyvänsä aulis sinua auttamaan. Kenties olet jostus huomaawa, että waikka hengenlah-

jat ovat kylläkin arvolliset ja funnialliset, rikkauden valtaa eivät kuitenkaan mitään muut wallat voita. Jolla on rahaa, sillä on kaiikki; sillä kaiikki on hänellä tarjona, kaiikki taipuu tuon ihmeen wiehättävän, feltaisen metallin alamaisiksi. Rahalla saa waiikka mitä.

„Saako rauhaakin?“ kysyi Georg. „Saako autuuttakin, todellista autuutta, joka on siweellisen ja jumalisen elämän kalliin kukka?“ Adelbert säpsähti ja Georg huusi: „Ei koskaan, eikä koskaan tule se rikkaitten osalle, ja joskus se sinulle selwiää, joskin nyt epäilet sanojani. Jos ruumis heikumasä elää, niin henki näänthy; mutta parempi on, että ruumis hukkuu kuin sielu. Etjän silti ole onnellinen, Adelbert, joskin kärsijä on kaiikki rahawalta; mutta minä olen onnellinen, waiikka olen köyhä ja puutteitten kansä taistelen. Kadehdit minua, waiikka et sitä itsellesi tahdo myöntää muka.“

„Wai eikö sinun mielestäsi siis yksikään rikas saattaisi olla onnellinen?“ naurahti Adelbert, heittäntyen uskottomaksi.

„Eipä wainkaan“, wastasi Georg lujasti; „joka wain maallisia aarteita pitää hengen aarteita parempina.“

Adelbert waifeni hetkeksi. Totuus oli häneen koskenut. Sitten pudisti hän Georgin kättä jäähywäisiksi ja sanoi: „Woi hywin! Joka elää näkee kumpi meistä on oikeassa!“

„Ilkoon menneeksi!“ suostui Georg ja Adelbert meni.

IX.

Pastoria tervehdimässä.

„Siis on tosiaankin, arvoisa herra Wald, lähdön hetki tullut, ja te jätätte meidät wanhat, minut ja waimoni, yksin tänne ikävöimään“, sanoi mestari Wunderlich Georgille, joka, wanha reppu selässä ja wanha tufewa tammisauwa oikeassa kädessä, seisoi hänen edessään. „Eipä ole helppo meidän tottua teidän poisja-oloonne. Minusta tuntuu, kuin vakas poika meiltä lähtiisi kun te meistä erfanette.“

„Ja minusta tuntuu, kun minun pitäisi erota hyvästä isästä ja hellästä äidistä“, vastasi Georg kynnepilmiä. „Kiitos, kunnan ihmiset, kaikesta hywydestä ja rakkaudesta, jota olette minulle osottaneet, enkäpä sitä koskaan unhotta.“

„Ei kannata kiittää!“ huudahti mestari Wunderlich. „Minua saatte oikein häpeämään, herra Wald! Olette opetusellanne ja esimerkillänne tuhattertaisesti palkinneet sen ystämyyden minkä ehken olemme saattaneet teille osottaa. Onpa kristillinen nöyryytenne ja hurskautenne suorastaan minua uudeksi ihmiseksi tehnyt. Muistakaahan wain meitä wanhoja niinkuin me teitä warmaanakin aina muistelemme.“

Georg syleili rehelistä miestä ja hänen hyvää waimoaan ja hyväili heitä kuin rakkaita omaisiaan ikään. Wunderlichin waimo lähetti paljon terweisiä sijavel-

leen ja Blumroden pastorille, ja niin lähti Georg wihdoin matkoihinsa. Muutamat ylioppilaat, jotka ulkona häntä odottivat, saattoivat häntä vähän matkaa. Se olivat niitä harvoja ystäviä, jotka hän yksinäisessä, hiljaisessa menossaan oli oppinut tuntemaan ja rakastamaan. Heistäkin erosi hän lopulta ja kului nyt yksinäisenä ja miettiväisenä Blumrodeen wiewää tietä.

Hän tuumaili mihin toimeen hänen olisi rupeaminen tästä puoleen. Hänen yliopistovuotensa olivat menneet, apurahoja ei enää maksettaisi ja hänen piti taas kotia päin lähteä. Pitikö hänen joutua äidilleen waiwaksi? Sitä hän ei halunnut. Hän päätti pastori Friedrichin, wanhan ystävänsä kanssa siitä neuvotella.

Luringon lastussa saapui hän Blumroden kylään ja suuntaasi kulkunsa ystävänsä taloa kohti, jota hän lähes yhteen vuoteen ei ollut nähnyt. Weräjän takaa kirkistellen, tapasi hän hänet taas kulkien seurassa toimimassa, kuten oli tapansa. Noitten suosikkien hoidosta, joiksi hän kulkiaan janoi, oli kunnan pastorille lepoa ja wirtistystä hänen wirtatoimien jälkeen ja hän ylpeili siitä että hänellä oli muka kauniimpia kulkalawoja kuin naapureilla.

„Hywää iltaa, pastori!“ huusi Georg weräjän takaa, joka erotti hänet ystävästään.

Pastori Friedrich katsahti ylös ja kaswonsa kirkastuivat, nuorukaisen nähdesjään. „Salve! salve! amice! (Terwe! terwe, ystävä)“, huusi hän ääneen ja kiirehti weräjää awaamaan ja terwetullutta wie-

rasta sisään päästämään. „Terwe, terwe, sydämmel-
lisesti terwetullut, rakas poikani!”

Herttainen syleily todisti niitä muuttumattomia
ystävyyden tunteita, joita oli heillä kummallakin
sydän täynnä. Puutarhaan sisään tultuaan, joutuivat
pian innokkaaseen jutteluun, ja Georgin tuli
vastata useaan kysymykseen, joihin hywänsuopea
kunnan pastori halusi vastausta. Georgin piti ker-
toa hänelle jokainen pieni seikka, joka oli kohdan-
nut häntä heidän viime yhdeskälön jälkeen, ja hän
sen tekikin lyhyin sanoin.

„Tänä viime vuonna“, sanoi hän, „olen ollut
entistä ahkerampi, koska tutkinto oli edessä. Usein
istuin lampun himmeässä valossa yösydämmeen asti
kirjoituspöytäni ääressä ja lueskelin hartaasti pyhäin
miesten kirjoja, jotka meille palawalla innolla kris-
tillisyyden sanomattoman ihanaa oppia julistawat.
Joskin ruumis oli toifinaan wäsynyt, pysyi henki
toimivana ja ahkeruuteni tuli kerrassaan palkituffi.
Olen tutkinnoissa parhaimmat todistukset saanut.”

„Sen kyllä arwasin“, sanoi pastori Friedrich,
ystävällinen hymy huulillaan ja taputteli Georgia
herttaisesti olalle. „Sumala antaa aina ahke-
ralle palkintonsa, eikä oppi ojaan kaada, tieto tieltä
sijää.”

„Toiwonkin että taiwaallinen isä minua aut-
taa“, jatkoi Georg, „ sillä nyt, kun yliopistowuoteni
ovat menneet, en osaa sanoa kuinka tästä puolen
jaksan huolta pitää omastani ja äitini elatuksesta.
Te sen tiedätte yhtä hywin kuin minä, että papiksi
aikowa toifinaan häättyy monta vuotta odottamaan

ennenkuin hänelle waiikutusala juodaan, jossa hän Herran wiinamäessä saa työskennellä ja palkkansa niittää. Mitä tehdä sillä aikaa, odottaessani? Wähäiset warani, joita säästellen olen koonnut, owat pian lopussa."

Pastori Friedrich pani kätensä selän taa ja ajatteli mikä olisi sopiwin menettely Georgin asemassa. „Kun lopetin opintoni“, sanoi hän, „oli onni minulle suosiollinen, jotta sain opettajan wiran erään kunnianarwoisan aatelismiehen perheessä, ja tämän aatellisen herran toimesta sain sitten nykyisen wirani. Enpä siis ole oppinut tuntemaan kowin ankaran köyhyyden painostawaa tunnetta ja luulenpa, että menettelet parhaimmin, Georg, jos seuraat esimerkkiäni ja samaten kotiopettajan tointa itsellesi hankit.“

„Sen teen mielelläni“, myönsi siihen Georg, „mutta ilman mahtawien suostain awutta on waikea perille päästä. Kuitenkin hyvä on toivosja elää ja Jumalan apuun luottaen pitää ryhtyä toimiin. Joslei hankkeeni onnistu, ei tule muu neuwoiksi, kuin jumaluusopilliset opinnot heittää tuonnemmas ja antautua käsityöläiseksi, kunnes suotuisimmat ajat koittawat. Se on kattera walinta, mutta se pitää kärsiä, jos niin on Jumalan tahto. Ero rakkaiosta kirjoiosta, innoistuttamasta tieteestä, on waikea; lohduksena on kuitenkin se ajatus, että tuo tapahtuu pakosta, että sillä saatan ilahuttaa sairasta ja heikkoäitiäni hänen elämänsä ehtoona. Parempaa palkkaa en pyydä.“

„Silloin olet oikeassa uskosja, rakas poikani!“ huuksi wanha Kristiina, astuen näkywiin muutaman

penfaijon tafaa, jofia hän oli Georgin viime fanat kuullut. „Silloin olet oikeafsa ufkoſja!“ huuji hän vielä ferran ja lankefi lemmikkijä faulaan ja fuuteli häntä fydämmellifefi. „Kunnioita äitiäfi, ja olet menefityvä maan päällä, ja hänen funaufſenfa finulle huonetta rafentaa. Mitä äidillefi teet, on Herrä finulle tuhatfertafefi palkifewa!“

Georg waſtafi wanhan rehelliſen palwelian hywäilemiſiin fydämmellifefi, niinkuin poika äidilleen, ja fiitti häntä hänen woimallifefia lohdufufefiaan. „Kofka molemmat“, fanoi hän hänelle ja paſtorille, „hywäſytte aikomufiani, niin olen ilomielin ryhtyvä käfityöhön. En ollut wain warma mielefjäni fen fuhteen oliſiko minulle mitä hyötyä, papifji aikomifteeni nähden, aiwan maalliften afiain fanſja afkaroimifefia. Olifiko tuofia häiriötä mitään eli hanfaluutta jotain waſta? Entä unohdan kaiſſi tähänafifet opintoni?“

„Ole huoleti ferrafaan, weikkofeni“, lohduffeli paſtori Friedrich, „rehelliſen työ, olkoon mikä hywänſä, on aina Jumalalle otollinen.“

„Olkoon ſitten menneekſi, jollen fotiopettajakſi heti pääſe, niin käfityöläifekſi rupean, puufepän oppiin menen enſinnä, ſitte waſta papifji jos Jumala fuo“, päätti Georg.

Tuon jälkeän meniwät huoneefeen ja rupatteliwat kaiſen iltaa keſkenään.

X.

Gräs poika.

Georg tuli kotiinsa. Noina ensi päivinä tuloinsa jälkeen hän antautui kokonaan seurusteluun rakkaan äitinsä kanssa, mutta sitten hän alkoi kuulustella miellyttävää kotiopettajan virkaa. Hän kolkutti monelle ovelle ja moni ovi avattiinkin hänelle, mutta ei kukaan ottanut hänen anomustaan warteen. Wanha salaneuws Wedel, ainoa, jonka suosiollinen puoltojana oli ollut hänelle hyödyksi, oli äskettäin kuollut ja ne oudot ihmiset, joita Georg puhutteli, syöttivät häntä tyhjillä puheilla ja forulauseilla. Hänen vähäiset waransa loppuivat ja täytymys pakotti hänet antaa kirjain lewätä ja ryhtyä jo tuttuun puusepän ammattiin.

Sywisä ja haikeissa mietteissään istui hän ilta-hämärässä äitinsä wierasä, ajatellen millä tavoin ilmoittaisi hänelle niin warowasti kuin suinkin olevansa pakotettu rupeamaan jonkun kaupungin puuseppämestarin sälliksi. Se oli mitä karmainta nieltävää, sillä hän pelkäsi, että äiti muka kowasti tuota paheksi. Rauwan riitelivät ajatukset keskenään hänen aivoisjaan; kymmenesti häneltä puuttui mielestään sopiwia sanoja, kunnes äiti itse lopulta waati häntä syyn ilmeiseen mielenkuuhuun julkilausumaan. Nyt hän häätysi pakostakin ilmoittamaan oikea tilansa, turhat ponnistuksensa sitä parantaa ja wiimeinen

keino millä suojella itseänsä ja äitiänsä nälän ja kurjuuden kauhuilta. Hänen äänensä värähti ja kaikui onttona; silmänsä oli hän luonut maahan eikä hän uskaltanut äitiään kasvoihin katsoa pelosta että niissä mielipaha näkyisi. Lopulta kuitenkin katsoi arasti ylös ja näki äitinsä filmissä kyhneleitä. Hän tarttui äitinsä käsiin ja puristi niitä katkerimman surun wallasja.

„Elähän itke, äiti“, lohdutteli hän. „Kuumat kyhneleesi polttavat sydäntäni, kun en kyennyt huojentamaan huoliaasi.“

„Suolianiso, rakas, kallis poikani?“ vastasi äiti. „Bai luulet, että itken huolesta. Enpä sinukaan! Ilon, ihastuksen kyhneliä filmäni muodattavat, autuaallisia kyhneliä siitä onnestani, että saan sanoa sinua, Georg, pojakseni! Oi, Georg, tuon teet todellakin äitiji tähden. Kättesi työllä tahdot auttaa äitiäsi, olla hänelle tukena hänen elämänsä iltahetkenä, Jumala sinatkoon sinua siitä, rakas, hyvä lapsi!“

Hän syleili häntä ja siweli laihuneella kädellään hellästi Georgin poskia. Tämä hengitti huohteemmin.

„Jumalalle kiitos!“ huusi hän. „Pelkäsin surettaa sinua kowasti ja näen nyt ilokseni, että olet woimakkaampi ja lujempi kuin minä. Nyt on kaikki hyvä. Ilmielin teen työtä ja sinun tyytyväisyydestäsi olen saawa runsaimman palkintoni. Jo huomispäiwänä lähden työpaikkaani.“

„Etjän toki aio kokonaan minusta erota?“ hätäili Georgin äiti. „Se olisi liian raskasta.“

„En“, vastasi Georg. „Joka ilta olemme yhdessä. Tässä isossa kotikaupungissani löydän kaitetinkin semmoisen työpäivän, ettei minun tarvitse olla yöttä mestarin talossa. Kun on jokuksaan joutohetki, tulen luoksesi nauttimaan sinun seuraasi. Saatpa nähdä, äiti kulta, että yhdessäolomme on tulewa warfin hupaisempi ja onnellisempi.“

„Varmaankin, aivan varmaan“, äiti wakuuteli hyvällä mielin. „Ja Jumala on uskollisen äidinraffautesi palkitsewa, ennenkuin sen arwaatkaan. Jumala on armollinen ja vanhurskas ja rakastawainen isä; hän tuntee sydämesi ja kaikki ajatusjesi; hänen käteensä on sinua ohjaawa ja puhtaimpaan onneen sinua johtawa, sinun sitä aavistamattakaan.“

„Mitä“, vastasi Georg, „olen onnellinen, jahka olet sinä tyytyväinen. Jos sinä onnellisempi itseäsi tunnet, olen minäkin onnellinen. Sinun hymysi, sinun ystäväällinen katseesi on ihanin palkintoni.“

Namu ehti tuskin waljeta seuraawana päivänä, ennenkuin Georg suoriutui matkaan ja lähti kaupungin kuuluisimman sorwarimestarin puheille, jolla oli kaiten vuotta useampia kuin kahtakymmentä sälliä työssä. Hän tarjoutui työhön, eifähän mestari Dawid näyttännyt wastahakoiseltakaan; olipa kylläkin halukas awaamaan hänelle työpajansa. „Minun pitäisi kuitenkin nähdä näyte työtymyöstämme“, sanoi hän, wieden Georgia sorwauksenpenkinsä ääreen. „Tuossa, tehkääpä tästä norjunluupalasta jalkinapelo. Jatketaan sitte puhetta.“

Georg meni suoraan työhön ja käytteli työkaluja erinomaisen taitawasti. Muutamana minuutina

perästä oli hänen käjistään lähtenyt hyvin soma ja siivä mestariteos, niin että mestari Dawid oli wälän ihmeisfään.

„Taitonne kyllä toteutuu!“ huufti hän iloisfaan, Georgia yftävällifefi olalle taputtaen. „Teidän kykyiftä mieftä olet kauwan kaiwannut ja luulenpa, että meiftä tulee hywät yftävät.“

Hän tarjofi Georgille jotenkin ifon wiikkopalkan ja Georg fiihen fuoftui fillä ehdolla että jofa ilta, työn päätettyä, jafifi mennä äitinfä luo ja fiellä olla yöttä. Mestari Dawid ei pannut wastaan; ja oli fiis tullut jumaluusopinylfoppilaafta forwarin jälfi.

Wuofifi kului eifä minkfäänlafifia muutofifia tapah= tunut Georgin oloihin, paitfi että hänen meftarinfa päivä päivältä enemmän häneen mielftyi ja että Georg puoleftaan fuoftui hänfkin mielellään olemaan wftakfin forwarina. Jouto=illat äidin luona olivat hänelle hupaisena forwaukfena toifjinaan kylläfin raskaasta päivätyöftä, ja olipa myös moni hetki, erittäin funnuntaipäiwinä, jolloin hän faattoi wapaafifi antautua mielufien kirjain lufemifteen.

Gräänä päiväinä meftari Dawid hyvin iloifen näköifinä tuli hänen luokfeeen ja pyyfi puhutella häntä kahden kefken.

„Kakas Wald“, janoi hän, „ruhtinas Hermann, kuninkaamme weli, aikoo muuatta linnanfa huonetta roriftaa kalfellafifilla hienoilla ja fiwoilla weiftof= filla, ja oli jo aamulla warhain kutsuttanut minut luokfeeen, antaafseen minulle afiakomafifia käftyjään. Mutta woidafseni hänen tilaufifiaan wftaanottaa täytyy minulla olla moniaita piirruftuffia, jofita

ruhtinaan ei käy muualla tekeminen kuin linnassa. Siihen kuluu paljo aikaa, enkä saata sen vuoksi itse tuohon työhön ryhtyä, muita tehtäviäni kokonaan laiminlyömättä. Siis kysyn teiltä, luuletteko olenanne tarpeeksi taitava noitten piirrustusten tekoon? Työstänne maksetaan tylläkin hyvä palkka."

Georg mietti tarikkaan, ennenkuin vastasi ja huomasi pian siihen pystyvänsä. Tyytyväisenä kertoi hän aatteitaan mestarille, joka ihastui ikihyväksi.

"Te olette siihen työhön aivan omiaan!" huusi hän hyväällä mielin. "Ryhtykää siihen jo huomenna warhain, ja elkkää orjailko ruhtinasta, jos hän, niin kuin luultawa onkin, työtänne hieman katselee. Hän on wallan ystävällinen ja armollinen herra, joka juopi hyvää kaikille."

Suomenna lähti Georg ruhtinaan linnaan. Hän käytettiin isoon huoneeseen, jossa oli työ toimitettava. Katjomatta paljon ympärilleen, alotti hän paikalla työtään ja piirrusteli hywin uutterasti. Hän lie jo piirrustellut pariisen tuntia, kun muutamasta ovesta pienoinen poika, noin kahdentoista vuotias, tuli huoneeseen ja pysähtyi Georgin työtä katsomaan. Hän kyseli niitä näitä, teki muutamia warfin teräviä huomautuksia ja käyttäytyi yleensä niin kohteliaasti ja ystävällisesti, että Georg mieltäytyi häneen ja rupefi hänen kanssaan iloiseen pakinaan. Tuo mukawa ja kaunis poika, ja hän oli todellakin niin kaunis kuin Amor, käwi yhä wilkkaammaksi ja tuttavallisemmaksi ja näytti hywin Georgiin suosituksen. Mutta äkkiä heitti hän juttelemisen kesken,

sanoen: „Nyt on tarpeeksi pakinoittu; täytyy ruveta läksyjäni lufemaan, jotta en jaiſi nuhteita iſältäni.“

Hän juokſi muutamana kaunistekoiſen kirjoi-
pöydän luo ja alkoi hartaasti lufea, Georgin ſillai-
kua leuollifefi piirruſtellefſa. Hän luuli poikaa ruhti-
naan paluelian pojakſi.

Puoli tuntia oltiin ääneti. Pojalta pääſi ſyvä
huokaus, jofa Georgin huomio kääntyi häneen
uudelleen.

„Mitä nyt, koſka noin huokaat, poikafeni?“
kysyi hän rakkaaftei.

Pojan toinen ſilmä nauroi, toinen kiufutteli.
„Eiwät juu tänä päivänä läkſyni“, ſanoi hän. „Koti-
opettajani on ollut jo kahdeksan päivää matkoillaan,
miſjä lie. Hän aina minul-
le hieman apua antoi ja
nyt waiwaan aiwojani, ſaamatta aſioita ſelwille. Täas
ſaan iſältä toruja.“

„Miſjä on kotiopettajafi, poikafeni?“ kysyi Georg.
„Eiö hän palaakkaan?“

„Ei, hän on lähtenyt myötyriſſi ja minun pitää
ſaada uufi opettaja“, wafaftei poika. „ſä ei ole
kuitenkaan wielä ketään löytännyt. Onpa ikävä aſia!
Kuka tietää, kuinka kauwan pitää näin ykſin tuſ-
ſitella.“

Mafuloifia poikaa kawi Georgin ſääli ja hän
kysyi häneltä yſtäwällifeftei: „Entäpä minä ſinua
autan?“

„Kiitos, jofpa waan auttaifit!“ huufi pikku
weijari, iloiſeftei tuoliltaan hypähtäen. „Oliſinpa ſinulle
ſiitä kowin kiitollinen.“

„No katsokaamme ensinnä, mikä paikka kanger-
taa“, janoi Georg ja meni firjoituspöydän ääreen.
„Hetkisen saatan olla jouten, jahka sen jälkeen olen
sitä uutterampi.“

Hän istui pojan wiereen ja auttoikin häntä
läksynsä waikkeudet woittamaan, mutta ei filti ruwen-
nut suorastaan oikomaan hänen wääriä käsityksiään.
Panihan wain pojan ajattelemaan ja parastaan
koittamaan. Eikä poika tylsä ollutkaan. Jahka Georg
oli ehtinyt tekemään moniaita kysymyksiä, ei aikaa-
kaan, niin oli hän jo joutunut oikealle tolalle.

„Sinä et auta minua sillä tavalla kuin enti-
nen opettajani“, naurahti poika, „ja kumminkin ym-
märän minä nyt läksyni paremmin kun ennen.
Mistä se tulee?“

„Miwan luonnollisesta syystä“, wastasi Georg.
„Sinun pitää wain ajatella opittawasi, niin kaikki
selviää; kuta enemmän aivosi ajattelewat, sitä pikem-
min pääset asian perille.“

„Hywä, että sen tiedän!“ arweli poika. „Kun
saan taas uuden opettajan, sanonpa hänelle heti,
että hänen tulee opettaa sillä tavalla kuin sinä, sit-
ten opin warmaan saugen paljo asioita ja isäni on
siitä hywillään.“

„Rakastatko isääsi oikein sydämestä?“ kysyi
Georg.

„Dietystikin rakastan!“ wastasi poika innok-
kaasti. „Etpä osaa arwatakaan kuinka hywä hän
on! Kerrassaan hywä ja warsinikin kun olen oikein
ahkera. Silloin lahjoittaa hän minulle aina tuhan-

nen laatuista kaluja ja puhuttelee minua niin vak-
kaasti. Kuulijit wain!"

"No, koska hän siitä on mielisäään, että olet
ahterana, niin ryhtykäämme taas paikalla työhön",
kehotteli Georg ja rupesti uudelleen firjoihin käsitki.

Poika kuunteli hänen opetustiaan, innoista ja
tyytyväisestä mielestä loistawin filmin, ja niin sut-
felaan sujui asiat, hänen warteen ottaessaan Georgin
opetustia, että työnsä kaikki oli suoritettu ennenkuin
warjin tuntikaan oli mennyt.

"Tulepa isä oikein hyvälle tuulelle, kun hän
tänä päivänä kuulustaa läksyäni", sanoi hän kowin
tyytyväisenä. "Siitä saan sinua kiittää ja tahdon
sinua siitä syystä oikein rakkaana pitääkin. Mutta
mikä on oikeastaan nimesi? Enhän sinua vielä tun-
nekaan, waikka niin ystävällinen olet."

"Sano minua Georgiksi ja minä sanon sinua
Friedrichiksi", wastasi Wald. "Olen nimesi nähnyt
firjoistasi."

"Niin, Friedrichiksi olen kastettu, iso-isäni kai-
maksii", sanoi poika. "Siis nimesi on Georg? Se
on sangen kaunis nimi ja minua ilahuttaa, ettet ole
Junnuja eikä Jusseja."

Georg naurahti, hyväili lapsellista ystäväänsä
ja ryhtyi taas piirrustustyöhönsä.

"Ka, eihän ole minulla lupa sinua wiivytellä",
hofsasi pikku Friedrich, pannen firjansa syrjään. "Nyt
pitääkin minun mennä isäni luo, enkä sinua enää
tapaakaan tänä päivänä. Mutta huomenna war-
hain, Georg! Gikö totta, tulet kaiketikin takaisin
tänne! Mutathan minua silloin taas?"

„Mutan wainkin, lapsikulta!“ lupaili Georg, jos-
 fin minun pitäisi sen jälkeen hetken kauvemmin olla
 omassa työsfäni, ole huoleti.“

Poika juokki pois ja Georg jäi piirrustelemis-
 taan ahkerasti jatkamaan. Kuitenkin teki hän tänä
 päivänä monta wirhettä ja piti usein tартtua pyy-
 hegummiin, poistaakseen wäärin wedettyjä wiivoja
 ja piiruja paperista, tehdäkseen taas uusia. Tuo
 ajatus: „jospa woisit tulla tuon pojan opettajakfi!“
 jäi hänen mieleensä ja teki hänet hajamieliseksi.

„Isä!“ sanoi pikku Friedrich tyytywäisenä, „tänä
 päivänä olen saanut uuden, kelpo tuttawan.“

„Kenen olet tuntemaan oppinut, poikaseni?“
 kysyi rakkaasti eräs komea mies, jonka ryhti oli ker-
 rasnaan jalo ja arwollinen.

„Erään sorwarinsällin, nimeltä Georg“, was-
 tasi poika.

„Sorwarinsällinkö? Sepä kumma. Kuinka
 olet hänen kanssaan niin pian tuttuwutta tehnyt?“

„Hän oli ystävällinen ja auttoi minua luku-
 työsfäni“, sanoi Friedrich.

„Sorwariko sinua luwuisjasi neuwonut?“ kum-
 maili isä.

„Niin, niin, sorwarinsälli tosiaankin, se, joka
 tekee piirrustukset uusiin weistoksiin“, wakuutti pie-
 nokainen. „Ja olisitpa waan nähnyt, kuinka taita-
 wasti hän osasi minulle kaikki asiat riin selwäksi
 tehdä! Olit mennyt wallan kummiksi. Olen yhdessä
 tunnisja hänen johdollaan enemmän oppinut kuin
 entisen opettajani edessä kahdeksassa päiväsfä.“

Isä kävi tarkkaavaksi ja käksi poikansa juurtajajain kertoa mitä kaikkea hän Georgin kanssa oli puhunut.

„Tuleeko tuo nuori mies huomenna takaisin?“ kysyi hän.

„Tulee, ainakin on hän luvannut minua vielä auttaa“, vastasi poika. „Kaiketi on hänellä lupa siihen, isä?“

„Kyllä, kyllä. Se on olewa minulle hyvin mieluista, jos hän sen tekee.“

Poika juoksi pois ja keskustelu loppui.

XI.

Jumalan siunaus.

Kello soi juuri yhdeksän pääkaupungin korkeimasta tornista, kun Friedrich iloisesti „hyvää huomenta“ toivottaen astui siihen huoneeseen, jossa Georg jo tunnin toista oli ahkerasti piirustellut.

„No“, kysyi hän luottavaisesti? „kuinka on asian? Autatko minua tänäänkin?“

„Totta kai, ystävä vakas“, vastasi Georg. „Olenhan sen sinulle luvannut.“

Hän pani lyijykynän syrjään ja istui Friedrichin kanssa tämän työpöydän ääreen. Pian olivat molem-

mat työssään, toinen kysyi, toinen vastasi, toinen neuvoi, toinen otti neuvoista waarin, ja niin innokkaasti olivat siihen työhön käsitki ryhtyneet, että eivät huomanneetkaan owen hiljaista narinaa, joka warowasti awattiin, tahi eivät siitä huolineet, waan aiwan lewollisesti ja wapaasti sitä tointaan jatkoivat. Ennenkuin tunti oli loppunut, oli Friedrich lufunsa päättänyt ja löi tyytywäisenä kirjan kiinni.

„Kuule, Georg“, janoi hän, „niin loistawasti kuin eilen opin läksyni, isän minua kuulustellessa, en ole vielä koskaan osannut. Olin juonut, että olisit ollut siellä näkemässä kuinka hän minua palkitsi.“

„Kerrohan kuitenkin“, kehotti Georg.

„No, kerron sen kyllä piankin“, rupatteli poika. Ensiksi suuteli hän minua, sitten kiitti hän, että olen hyvä poika muka, ja lopulta lupasi antaa minulle pikkukewosen, jos vielä kahdeksan päivää olisin yhtä ahkerana kuin eilen.“

„No, sepä on hyvä!“ janoi Georg. „Sitten pitää meidän aika tavalla työskennellä; sillä hewosta haluat kaiteti omaksesi, wai kuin?“

„Se, se wasta hauska olisi!“ huusi Friedrich; „oiaan jo wähän ratsastaa, ja, jos minulla wain on oma hewoseni, opin kyllin ratsastamaankin.“

„Ja minkäpä tähden et oppisi?“ kysyi Georg.

„No, sinä et halua joka päivä auttaa minua ja omin neuwoin en ole suoriutuwa luwuisjani, joskin ponnistaisin woimien takaa“, pahoili poika.

„Kuinka saatat uskoa, etten sinua auttaa tah-toisi!“ lohduutti Georg. „Teen sen aiwan miehelläni.“

„Tahdotko todella?“ riemuitfi Friedrich ja alkoi hyppiä aivan haltioissaan. „Silloin on hewonen jo käteeni käymässä. Oletpa oikein hyvä ja kyllä sinusta isälleni olen puhuva ja sinua kiittävä jotta hänkin sinuun mieltyy. Tuossa paikassa menen hänen luokse.“

Jo teki lähtöä, mutta ei ehtinyt warfin owelle asti. Ovi aukeni näet ja Friedrichin isä tuli sisään.

„Siinä hän on isäni itse!“ huusi Friedrich riemuissaan Georgille, joka heti nousi seisolleen ja teki syvän, kunnioittavaisen kumarruksen.

„Istukaahan wain paikallanne, hyvä herra“, kehotti Friedrichin isä ystävällisesti. „Istun wiereenne, sillä minulla on jotain teille sañottawaa. Olenko teille tuttu?“

Georg kielsi: „enpä muista teitä ennen nähneeni.“

„Hdentekewä“, sanoi Friedrichin isä. „Mutta meistä ehkä tulee tuttavია. Friedrich“ — hän käski poikaansa — „menepä toiseen huoneeseen; hetken päästä saat palata.“

Poika nnyfäyttäen Georgille ystävällisesti päättään poistui ja hänen isänsä istahiti tämän wiereen.

„Häädyn ensinnäkin teille tunnustamaan“, sanoi hän, „että olen jo hetken aikaa toiseen huoneeseen kuullut keskusteluanne poikani kanssa ja että olen wallan ihmeisjäni, huomatesjani käsityöläisen niin oppineeksi mieheksi. Wastatkaahan kysymykseni: ettekö ole muuta kuin sorwarinjälli?“

Georg oli wähän aikaa ääneti, ujustellen. Häntä arwelutti aivan oudolle ihmijelle ruweta selwittä-

mään niitä omituisia asioitaan. Friedrichin isä huomasi Georgin epäroivän mielen ja hän koitti rohkaista häntä puhumaan.

„Kertofaa minulle vain suoraan ajatuksenne“, kehotteli hän niin yhtäikää herttaisella ja arvokkaalla tavalla, että Georg heti rohkaisti mielensä. „Uskofaa minulle kaiikki. En wilpistele, sen saatte uskoa, enkä ole wäärinkäyttävä luottamustanne.“

Georgin ujous häviösi nyt terrassaan ja hän alkoi selwittää kuinka jumaluusoppia oli ollut tutkimaassa, mutta köyhän ja sairaan äitinsä tähden heittänyt luvut kesken, ryhtyäkseen höylään ja sahaan.

Tuo wieras mies teki yhä uusia fyysmykfiä niin taitavasti että Georgin elämä oli yksitas hänellä selwänä. Georgin jaloa luonnetta hän jäi kowasti ihmettelemään.

„Kohit’iltään saatte enempää kuulla minusta“, janoi hän noustessaan ja pudisti sydämmellisesti Georgin kättä. „En tällä kertaa tahdo teitä wiiwyttaa.“

Hän katosi owesta feweällä päännnykäyfsellä. Mutta Georg jäi hywin omituiseen mielentilaan. Hän oli wallan hämmästyksissään tietämättä mitä ajatella tästä kaikesta. Se wain oli hänestä selwä, että kufaties hänestä on tulewa Friedrichin opettaja. Se ajatus riemastutti häntä ja hänen oli waikea lewollijin mielin piirrustustyötään jatkaa.

Monta päivää meni. Joka aamu hän Friedrichiä neuvoi eikä hän ollenkaan aawistanutkaan, että noilla lufutunneilla pojan isä heitä näki ja kuuli. Wihdoinfin tuli sunnuntai, minkä päivän hän tawan

tafaa oli äitinsä seurassa. Nytkin istui hän aamupuolella päivää äitiään vastapäätä ja luki hänelle ääneen muutamaa saarnaa parasta-aikaa, kun muuan komeapukuinen, kuninkaallinen palvelia tuli ovesta sisään, suuri kirje kädessä.

„Vastauستا en jää odottamaan“, janoi hän, jättäen Georgille kirjeen, ja poistui.

Mutta Georg oli kauan epäileväällä mielellä, tietämättä hyvää voi pahaako sanomaa oli siinä kirjessä, mikä oli hänen käteen laskettu. Lopulta hän särki finetin kowin uteliaana ja aukahti fuoren. Siinä oli iso, laskettu paperi ja paperin sisässä kauniisti kirjoitettu kirje. Wiimemainittuun hän tarttui, luki sen nopeasti, kalpeni ja heittäytyi tuolille melkein päwarattomaksi.

„Herran tähden, mikä sinulle tuli, onko paha sanoma?“ hätäili äiti.

„Eipä wainkaan, äiti rakas“, vastasi Georg, joka oli jo tointunut ensimmäisestä hämmästyksestään ja jonka filmistä loisti riemullinen mieli. „Polwistukaamme ja kiittäkäämme Jumalaa, joka suuressa armossaan meitä on muistanut.“

Kiwan haltioissaan hän halaili äitiään ja purskahti isoon itkuun. Waan ne oli ilon kyneleitä, joita hän wuodatti.

Kun mielenkuohu oli asettunut, hän ryhtyi kirjeen lukemiseen äidille. Se kuului näinikään:

„Arwosa herra Wald.

Tietämättänne olen ollut saapuwilla teidän opettaessanne poikaani ja huomannut, että olette oival-

linen opettaja ja kaswattaja. Olen hanffinut teistä tarkkoja tietoja ja huomaan nyt että minä olette minulle elämänwaiheistanne kertoneet on kaikeksi totta; sitä wain pahoilen, että suuren ujoutenne wuoksi ne heti pääsnyt tietämään koko kuntoanne. Joka on pitänyt niin uskollisesti kuin te huolta köyhästä ja sairaasta äidistään on warmaanakin tulewa pojalleni uskolliseksi ystäväksi ja kelpo opettajaksi. Pyydän siis teitä rupeamaan prinsfi Friedrichin kotiopettajan wirkaan. Tässä on waltakirja.

Teille suosiollinen

Ruhtinas Hermann."

Riemuhuuto pääsi Waldin rouwan suusta ja uudestaan hän tarttui poikaansa syliksi.

„Jumala sinua palkitsee, näet sen, poikani rakas. Hän kostaa sinulle sitä hyvää minä olet tehnyt minulle, niinkuin rakas isä ainakin. Kiitos Jumalalle korkeudessa.“

„Namen!“ sanoi Georg; ja molemmat polwilleen lankeasivat, hiljaisessa rukouksessa kaikeiwaltiasta kiittääkseen hänen suunauksestaan.

Kun oli asettunut heidän mielikuohunsa, Georg otti käjinsä ruhtinaan lähettämän waltakirjan ja huomasi, että hän oli kuudeksi wuodeksi nimitetty prinsfi Friedrichin kotiopettajaksi eli „howimestariksi“ ja että hänelle oli palkaksi myönnetty tuhat taalaria.

Kyllä arvaa noitten kelpo ihmisten iloa; äsken olivat olleet perin köyhiä; nyt oli heitä nostettu maallisen onnen korkeimmille kuffuloille. Heidän iloaan en fertoa osaa.

Loppu.

Georg oli siis saanut palkinnon uupumattomasta utteruudestaan ja äitinsä hellästä huolenpidosta. Ruhtinas Hermann oli kerrassaan jalomielinen ja hyväsydäminen eikä hän kohdellutkaan poikansa opettajaa niinkuin palkollista kohdellaan, joka wain rahasta työnsä tekee, waan todellisena ystäwänä; hywisjä wäleisjä ne sen wuofji olivat keskenään. Kuta tarkemmin hän tuli Georgia tuntemaan, sitä enemmän hän häneen mieltä ja sitä suurempaa suosiota ja kunniaa hän hänelle osotti. Prinsfi Friedrich puolestaan oli yhä sanomattoman ihastunut kelpo opettajaansa ja edistyi ihmeen nopeasti kaikisja tieteenhaaroisja, jotta opettajalla ei ollut kuin sulaa iloa oppilaastaan.

Kuitenkin Georg pysyi nöyränä. Olpenttä, kopeutta, toisten halweksimista ja heidän wikojensa suurentelemista, — semmoisia ja muita wijoja, jotta helposti ihmisen sydäntä walloittawat onnen ollessja myötäisenä — hän Jumalan awulla karkoitti kauas

luotaan eikä milloinkaan unohtanut kiittää kaiken hyvän antajaa siitä hyvästä minä nautti ja, Jumalan jälkeen, ruhtinas Hermannia. Kiitollisuuttaan hän koetti osottaa sillä tavoin että yhä isommalla huolella ja rakkaudella toimitti kallista opettajanvirkaansa. Sille viralleen hän antautui kaikin voimin, sitä varten hän lueskeli ahkerasti hyvää kirjallisuutta, kyetäkseen näet yhä paremasti opettamaan oppilastaan, ja rukouksesta taiwaalliseen isään haki hän joka päivä siihen uutta voimaa ja uutta intoa.

Georgilla kun nyt oli isonlainen rahapalkka ja hänelle kun ystävät ja suosiolijat sen lisäksi antoivat yllin kyllin arvoikkaita anteja, niin olisi hänellä ollut tilaisuutta kaittiin rikkaan miehen nautintoihinkin, vaan hänestä oli parempi pysyä entisessä kohtuudessa ja kieltämyksessä. Suurin nautinto oli hänellä welvollisuutensa täyttäminen, tieteelliset opinnot ja tutkimiset sekä oppineitten kanssa seurustelu. Suuren maailman rauhattomuus ja touhu ei häntä ensinkään miellyttänyt, waikka hänen täytyi toisinaan sijnäkin olla osallisena ruhtinas Hermannin tahtoa noudattaakseen. Tuo maailma oli hänestä kowin tyhjä, waikka päältäpäin kaunis; pian hän kyllästyi siihen joutamaan loistoon palatakseen tavallisiin, jokapäiväisiin askeleihinsa ja niihin ryhtyäkseen uudella innolla jälleen.

Varojaan käytti hän mitä jaloimmalla tavalla. Toisen puolen palkastaan hän antoi rakkaalle äidilleen. Mitä jällelle jäi, kun hän ensinnä oli omat, vähäiset menonsa suorittanut, sen hän taitavasti

fäästellen köyhille jakeli, joitten tiefi hädäsä olewan, mutta jotka oliwat fikfi häveliäät etteiwät kerjätä tehdanneet.

Sillä lailla hän lewitti juunausta ympärilleen ja oli onnellinen.

Joku wuosi ehtä oli mennyt wasta ferrotuista tapauksista, niin ruhtinas Hermann kutsui Georgin muutamii loistawii pitoihin, joita hän aikoi pitää weljeusä, silloisen kuninkaan kunniaksi. Georgin piti tietysti kutsua noudattaa ja hän saapuiin määrääksään komeasti walaistuun juhlahuoneustoon. Noissa isoissa saleissa kulki edestakaisin juhlapukuisia, tähdillä ja nauhoilla koristettuja herroja, joitto raitui ja itsekin tuli juhlaan tyytyväisen näköisenä toisten kanssa seurustellakseen miellyttävimmällä tavalla. Nuor ylhäiset useatkin ystävällisesti tervehtiwät Georgia ja heidän kätensä, joitten formissa oli kalliita formuksia helmineen, puristiwat hänen kättään. Nöyrästi hän wastasi tervehdyksiin, kumartaen wassemmalle ja oikealle, ja peräntyi johonkin hiljaiseen loukfoon, saadakseen olla huomaamatonna. Mietteisjään ollen hän ei isosti wälittänyt wilkkaasta touhusta hänen ympärillään; arwaamatta tunsi hän että tafaa kosketeltiin hänen hartioitaan. Kääntyesjään hän hämmästyi nähdesjään nuoren freiwini Adelsbert von Wildströmin, joka tervehti häntä sydämellisellä syleilyllä.

„Kreiwini Wildström! Tekö?“ ihmetteli Georg.
 „Wai te täällä? Luulin teidän olewan kaukana täältä, ihanassa Italiasa.“

„Tänään vasta toteuduin sieltä“, selwitti Adelt. „Mutta, Wald rakas, miksi minua teitittele? Olemmehan ystäviä ja koulutowereita.“

Georg pisti kätensä tarjottuun kreivin käteen ja katsoi häntä kauan ja pitkään.

Adelt oli hywin muuttunut. Werewästä, komeasta nuorukaisesta oli tullut kalpeafaswoinen, kyynjelläinen ukko. Silmän säihkyvä, leimahtawa tuli oli sammunut ja surkea hymy oli hänen ohueilla, ummistuneilla huulillaan. Georgin tuli häntä kowasti sääli ja kreivi Adelt kyllä arwasi hänen ajatustiaan.

„Olenko mielestäsi hywin muuttunut?“ ilwehti hän, heittäntyen iloisemmaksi kuin olikaan. „Olen paljo kokenut, ja tosihan on, että waiwainen kaikki kokee. Eikä siis kummakaan, jos olisin wähä wanhentunut. Mutta ei ole kaikki hukassa sentään vielä. Onhan minulla kulta ja kunniaa kylläksi; entäpä ne palauttavat punan poskilleni.“

Georgin sydämmeen tuo ilwehtiminen koski kipeästi. „Adelt!“ nuhteli hän, ystäwänsä kättä puristaen, „huomaan sen tapahtuneeksi minkä olen waronut; sinun on käynyt huonosti. Älä luule minua pettäwäksi; näen selwästi, että onnellinen et ole.“

Nuoren kreivin käsi wawahteli ja hänen kaswonsa menivät surfean näköisiksi. Waan kohta hän siitä tointui ja alkoi kehua: „Grehdyt, ystäwäni. Olen onnellinen, sillä menen toisesta nautinnosta toiseen, toisesta huwista toiseen. Mailma on iloa täynnä.“

„Semmoinenko elämä sinua tyydyttäisi?“ ihmetteli Georg. „Sinuako, jolla aina ennen oli jaloja ja ylewiä pyrintöjä? Sinua, joka terävällä älylläsi huomajit turhakki ja joutawakki työttömyyden ja huwitlemisen? Mieleksi on tyytymätön, kyllästynyt, sairaa että ole ruumiiltajakaan terve enää. Olet onneton ja hywin tiedät onnetoman olewaksi, mutta olet liian ylpeä sitä tunnustaaksesi. Adelbert rakas, nöyryy jo, awaa ystävällesi sydämesi ja warmaanfin olet tuntewa helpotusta. Rakastan sinua, Adelbert, rakastan sinua koko sydämestäni, koskapa tiedän että olet jalomielinen, kunnan toweri: Luota minuun ja purkaa minulle huoleksi, joita rintasi on täynnä.“

Adelbertin mieli oli kuohukissa.

„En rupea täällä sinulle puhumaan asioistani“, kielsi hän ja äänensä wapii, „en täällä; ei kellään muulla pitki sinulla ole lupa katsoa sydämeni soppukkaan, he minua pilkkajiwat. Mutta huomenna tulen asuntooksi, huomenna!“

„Älä huomenna, waan heti paikalla, tässä hetkessä juuri“, kiwasteli Georg, „menkäämme kamarini, siellä saamme olla kahden.“

Melkeinpä pakosta Adelbert seurasi ystäväänsä ja hetken päästä oliwat isoäänisistä pidoista poistuneet Georgin hiljaiseen ja rauhalliseen kamariin.

„Täällä on hyvä olla“, kiitteli Adelbert, ystäväänsä syleillen, „ja täällä, rinnatusten, sylitysten myönnän että olet oikeassa, että olen kauan ollut erehkyksissä, että onneton olen, wieläpä senkin, että en enää toiwokaan onneani löytävän. Et perättömiä

jaaritellut, arvellesfaji: Ei kukaan rikas ole onnellinen, joka maallisia tavaroita paremmiksi armostaa kuin sielun aarteita."

"Waan yhlä totta on sekin, että ei ole milloinkaan liian myöhäistä wäärältä tieltä poiketa ja oikealle palata", Georg wäitti, nuorta freiwiiä kädestä tarttuen. "Heitä siikseen huoleji, Adelbert. Wielä olet nuori ja parhaassa iässä. On helppo uusille tawoille ruweta ja rauhaan päästä."

"Sumala juokoon, että puhut totta niinkuin wiimmekki toijiamme tawatesja", Adelbert arweli, Georgin wiereen istuutuen. "Waan kuitenkin kuule minua. Glämäni waiheet on pian ferrottu, josta näet mielentilani."

Georg kuunteli tarffaan hänen kertomustaan.

"Puoli vuotta aikajemmin kuin sinä jätin hywästit yliopistolle", Adelbert kertoili, "ja niille nuorukaisille, joita ystäwiksi janoin. Olin opista köyhempi kottiin palatesjani kuin kotoa lähtiesjäni. Sjani ei wälittänyt siitä mitenkä olin aikaani käyttänyt. Olihan wain siitä mielisjään, että osajin hywästi käyttäntyä ylhäisten keskuudessa, että hänen ystäwänjä minua kiittelivät hienosti siwistyneekki mufa ja että näytti siltä kuin olisin ison kaupungin lukemattomisja huweisja hywin wiihtynyt. Toisesta seurasta fiirehdin toiseen, käwin tansseisja, teate-reisja, konserteisja; kaikkialla minua siedettiin ja hywänä pidettiin. Eikä minulta rahaa puuttunut milloinkaan, kauniita hewosja ja koiria minulla oli, isälläni oli kaikista komeimmat ketterit. Siinä huwi-

tusten wirrasja uiskentelin myötään ja siinä luulosja muka että olen onnellinen."

„Mutta kohtapa alkoi tuo kaikki minua kyllästyttää“, Abelbert huokaili, „sanomaton tyhjyys rasautti mieltäni ja kosti minulle joka nautinnon. Olin niin typerä, että en syyttänyt siitä itseäni, vaan niitä ihmisiä, joitten kanssa olin tekemisessä, ja arvelin muka, että joska toiseen kaupunkiin pääsen, niin viriää elämänhalu uudelleen. Kulin kaupungista toiseen, toisesta maafunnasta toiseen, kävin Pariisit, Lontoot, Wienit, Napolit, mutta waikka syöksyin huwitusten ja nautintojen wuolaimpaan wirtaan, en milloinkaan päässyt siitä tyhjyydestä erilleni, joka oli minua epätoivoon saattaa. Weneziasja houkuteltiin minua peliin antautumaan. Woitin pelissä paljon. Se huwitti minua muutaman wiikon; mutta sitten käännyn pelisaleille jelin enkä enää korteihin tarttunut. Ratjastelin, olin miekkasilla, kävin tansseissa, istuin yökaudet hilpeäin toverein kanssa pika-rein ääressä; mutta en löytänyt mielenrauhaa, en milloinkaan sydämmessäni tuntenut lämpimän onnellisuuden tuntoa; aina wain samaa kaipuuta ja tyytymättömyyttä. Lopulta sairastuin ja päätin lähteä kotiin, luopua kaikesta, mitä „onneksi“ sanottiin, ja loput ikääni elää, samoin kuin tuhannet ennen minua, kyllästyksissä ja wälinpitämättömyydessä. Tässä nyt näet minua, Georg, onnettomana ja sinua fadehtiwana; sillä siinä“ — huokaili hän — „olet onnellinen.“

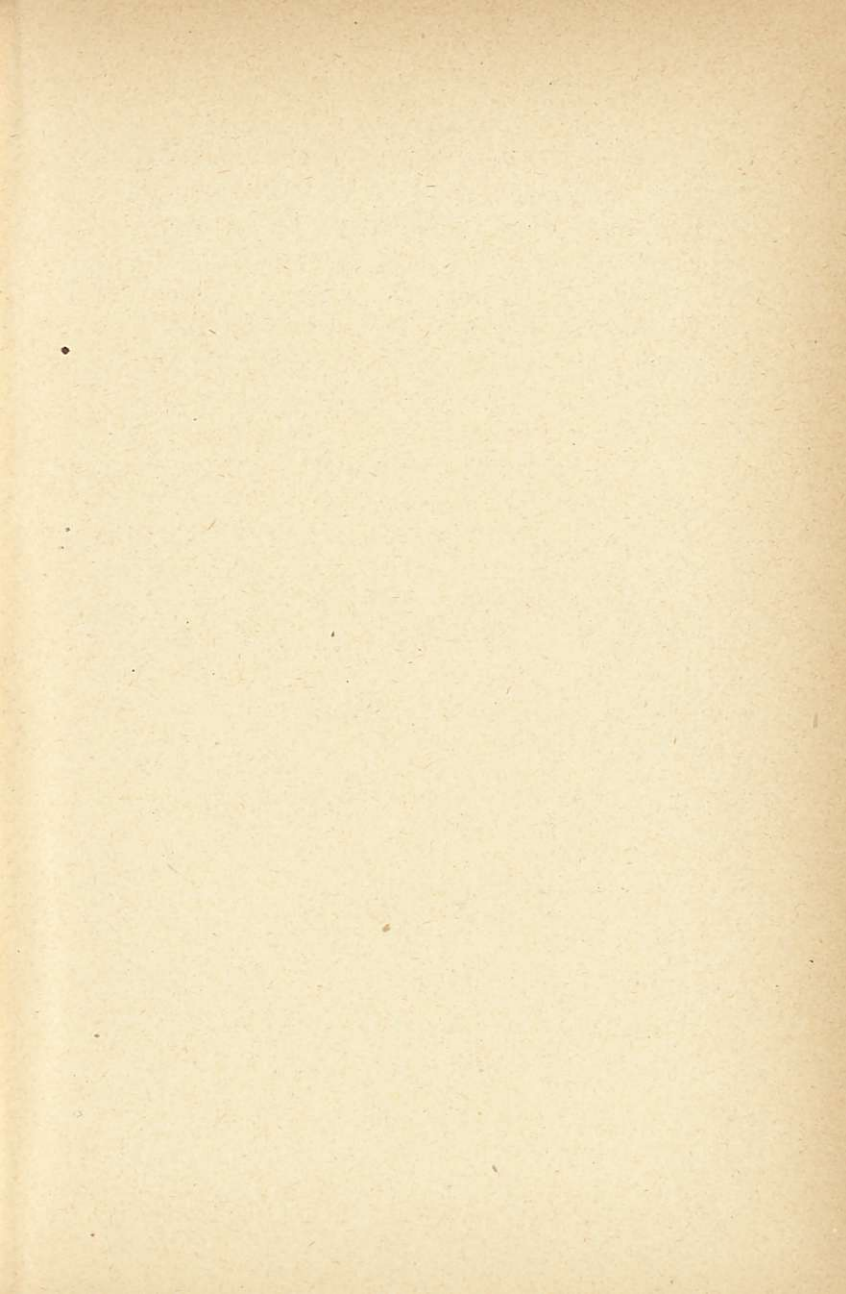
„Joka sinuakin onnelliseksi ja tyytyväiseksi tehdä haluan“, Georg huusi, silmännurkassa kirkas kynnepel.

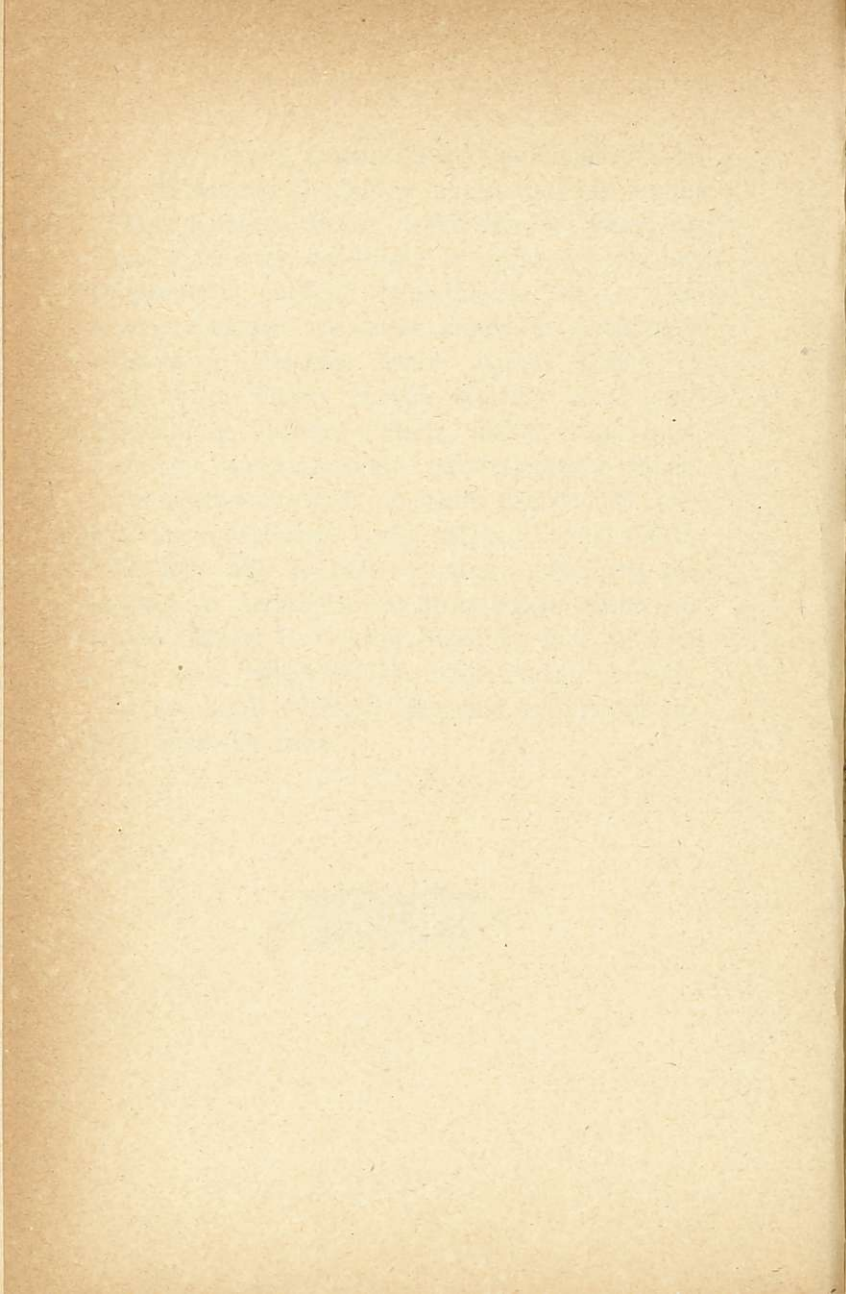
Adelbert huokailleen Johwan nurkkaan painui. Mutta Georg yhä rakkaammasti alkoi häntä puhutella: „Olet itse kokenut kuinka vähä rikkaus woipi sinua tyydyttää, waikka se antaa sinulle wallan korkeinta onnea saavuttaa jos wiisaasti osaat sitä käyttää. Näet, Adelbert, onnellinen olin jo köyhyyden kanssa otellessa; sillä löysin sielulleni rauhaa welvollisuuteni täyttämisestä. Koetahan sinäkin täyttää welvollisuutesi. Tee työtä, kokoile hengenaarteita ja ihmisiä onnelliseksi tekemään rupea. Olet rikas ja ylhäistä sukua, wieläpä on Jumala sinulle antanut hyvän sydämen ja jaloja hengenlahjoja. Koetapa ja yritä semmoiseen wirkaan, missä sinulla on paras tilaisuus hyvän siemeniä kylvää ympärillesi. Ei ole sinulle mahdoton päästä kuninkaan valtaistuimen läheisyyteen. Kun tarmokkaan työsi ja taistelusi hedelmiä olet nauttimassa ja muille hywyttäsi jakelomassa, silloin tulen luoksesi kysymään wieläkö onneton olet ja epätyytyväinen. Mitä silloin wastaat?”

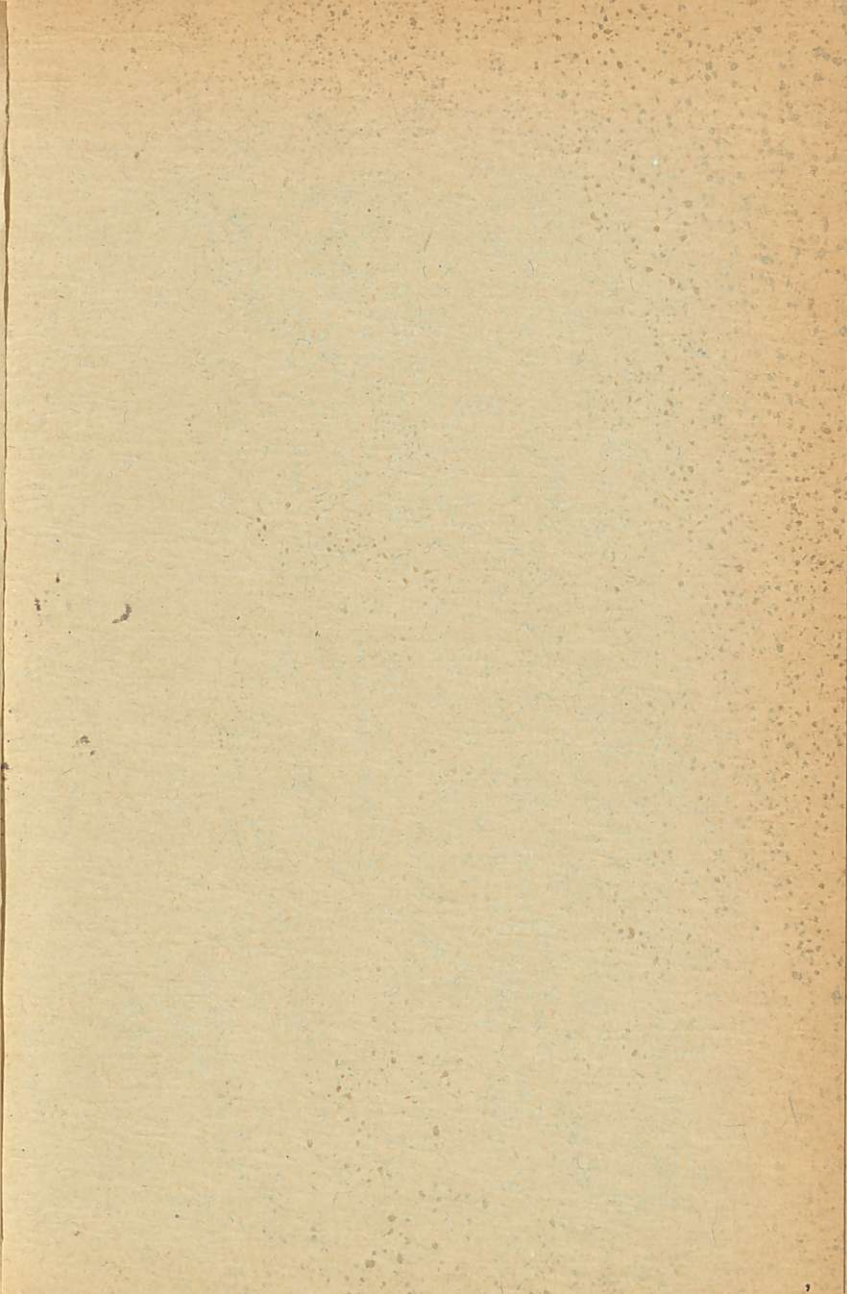
„Että olen onnellinen ja että siitä saan kiittää sinua“, Adelbert huusi ja heittäysi innoissaan ystävänsä syliin. „Niin, sinua seurata haluan, sillä puheesi on tosi. Oikeata onnea ei käy rahalla ostaminen, sillä se kasvaa tuoksuvana kukkana wain pyrkimisestä jalon ja hyvän perään, wakaudesta työstä ja uutterasta woimain ponnistuksesta.“

Adelbert piti sanansa ja Georgin ennustus toteutui. Mahtawan kuninkaan ministerinä hän lewitti siunausta suuren kansan keskuuteen, ja Georg oli hänen apulaisena, uskollisena ja rakkaana ystävänä. Olioppilaasta, entisestä kotiopettajasta ruhtinas Hermannin hoviissa on tullut piispa ja kaikki kansa rakastaa ja armostaa häntä. Hänen äitinsä on aikoja sitten kuollut ja hän muistaa häntä vielä kaipuulla ja surulla. Mutta muuan kelpo mies, kuninkaan hovisaarnaajaksi päässyt, entinen Blumroden pastori Friedrich, on hänen ystävänänsä, jolle hän saa sydämensä huolet uskoa, sekä myös Kristiina, joka yhä on pastorin talossa uskollisena palveliana ja herttailijilla rupattelemissillaan häntä lohduttaa. Waan kaikki owat onnellisia, sillä heillä on kallis aarre sydämissään: rauha Jumalan kanssa, joka on heitä ijällisesti holhonnut ja johtanut elämän kaitaisella tiellä.

„Nuorten kirjasto" on tähän asti ilmaantunut:

I.

Tee työtä uskollisesti, Jumala auttaa ihmeellisesti. Kertomus nuorisolle. Kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

II.

Rehellisyys maan perii. Kertoi nuorille ystävilleen Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

III.

Uskollinen ja rohkea. Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

IV.

Kotka-Heikki. Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

V.

Amerikan rikkaan enon haussa. Nuorisoa warten. Mufaelma. Hinta 1 mk. 25 p.

